

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Flor'a phanerogama din fostulu districtu alu Naseudului (urmare). — Academi'a romana. — Suveniri din Rom'a antica (fine). — O adresa de multiamita ferbinte càtra Comitétulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu. — Bibliografie.

Flor'a phanerogama

din fostulu Districtu alu Naseudului.

De *Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru class'a III. vice-capitanu emerit.*

(Urmare).

Polyschemone S. K. N. *Silenuca*. (Flórea districtului Naseudu, Flori domnesci).

P. nivalis S. K. N. (S. Siegeri Bmgt. *Lychnis nivalis* Kit. *Lychnis Siegeriana* Schur. *Viscaria Siegeri* Gr. & Sch. *Melandryum nivale* Nym. Sillog.). *S. de néua*. Vedi diagnos'a in Ung. Diagn. p. 26. Plânta selbateca dela 5—15 cm. inalta, perenala, are încátu-va asemenare cu *Lychnis alpina* L. Provine esclusivmente numai in acestu tienutu la Virvulu alpiloru Ineu, Galati, Gemenea si Virvulu-Rebri. La plânt'a de aci, care este o raritate, sunt petalele coronate. Petalele sunt uneori multiplicata, asemena cá la florile de gradina numite pline.

Melandryum Roehl. *Opalitielu*.

M. pratense Röhl (*Lychnis vespertina* Siebth). *O. albu*. Prin tufisiuri, spineturi, pometuri, lângã garduri, la marginea paduriloru.

M. sylvestre Röhl (*Lychnis sylvestris* Hoppe. *Lychnis diurna* Siebth). *O. rosiiu*.

Pre praturi, poieni, la marginea paduriloru la locu camu umedu in reg. montana si subalpina.

β . *pallidum* mihi. In reg. subalpina pre Craciunelu la Rodn'a-vechia.

Viscaria Roehl. *Viscaria*. (Lipitiósa).

V. purpurea Röhl (*Lychnis Viscaria* L.). *V. purpuria*. Pre praturi, colini, si alte locuri erbóse.

Lychnis Tourn. *Luminitia*. (Opalitielu).

L. chalconica L. *L. calcedonica*. (La Rodn'a se numesce „Arsiniu”). Cult.

L. Flos Cuculi L. *L. cucului*. (Flórea cucului). Pre praturi umede.

Coronaria L. *Coronitia*. (Neghina).

C. tomentosa L. *hort. Upsal.* (*Lichnis coronaria* Lam). *C. flocoasa*. (Flocosiele, flórea cununei). Cult.

Selbateca pre Ineu (F. Fl. Tr. 559) nu amu vediutu si nici nu póte se provina.

Agrostemma L. *Neghina*. (Zizania).

A. Githago L. *N. vulgara*. Intre semenaturi.

β . *anomala* mihi. Petalele mai lungi decâtu laciniile calicelui. Cu form'a normala, raru.

Cucubalus L. *Cucubalu*. (Bobosica, Gusi'a porumbului).

C. baccifer L. *C. bobitosu*. Lângã garduri, prin spineturi, tufisiuri.

Malachium Fries. *Cornitielu*.

M. aquaticum Fries. *C. de apa*. La locuri apatóse si umbróse, lângã parae, isvóre.

Cerastium L. *Cornutielu*.

C. viscosum L. *Fries.* (*C. glomeratum* Thuil). *C. glomeratu*. Pre agrii si alte locuri cultivate, umede si nasipóse.

C. glutinosum *Fries.* *C. cleiosu*. Pre agrii, càmpuri, pascatorii, razóre, lângã cali.

β . *pumillum* (*C. pumillum* Curt.).

Totu la asemena locuri.

C. triviale *Link.* *C. trivialeu*.

α . form'a gen.

β . *holosteoides*.

γ . *alpinum* Koch — non L. —

δ . *longirostre* *Wichura* (*C. macrocarpum* Schur).

Form'a α . si β . pre praturi, pascatorii, agrii, la locuri umede in reg. inferióra si montana, γ . pre pascatorii in reg. subalpina; δ . prin vali montane la locuri apatóse, lângã parae, isvóre, raru.

C. sylvaticum *W. K.* *C. selbatecu*. Prin paduri montane, la locuri umede.

C. alpinum L. *C. alpinu*.*α.* form'a gen.*β.* lanatum (*C. lanatum* Lam. *C. villosum* Bmgt).*γ.* glabratum (*C. glabratum* Hartm. *C. alpinum β.* glabratum Wahlbrg).Tóte trei formele pre pascatorii alpine, form'a *γ.* mai rară.*δ.* laniferum (*C. laniferum* Schur). Dupa S. E. Tr. 714 indicatu pre alpii Ineu si Corongisiu nu'lu cunosc, si presupunu a se referá la form'a *β.* de si Schur in opulu seu face distinctiune specifica intre ambele acestea forme.**C. latifolium** L. *C. latu 'n foi*. Dupa B. Tr. 822, — F. Fl. Tr. 624 si S. E. Tr. 705 indicatu pre alpii Virvulu-Struniorului si Gemenea nu amu aflatu.**C. arvense** L. *C. de agrii*.*α.* strictum Naecke, alpicoluni Feurl.*β.* ciliatum (*C. ciliatum* W. K.).

Pre pascatorii in reg. subalpina si alpina. In reg. inferióra si montana nu amu vediutu in acestu tienutu.

Stellaria L. *Stelaria*. (Rocoina, Rocotielu, Rocatelu).**St. viscida** M. B. (*Cerastium anomalum* W. K. *Dichadon anomalum* Rchb). *H. lipiciósa*. Pre agrii, pascatorii, razóre, la locuri arenóse.**St. media** Vill. (*Alsine media* L.). *St. vulgara*. (Rocoina, Rocovina, Rocotielu, Schinteutia, Códa de gaina). Pre agrii, in gradini, de comunu.*β.* maxima Schur. Totu aci la locuri mai umbróse.Plánte apétale, decandre, (*St. neglecta* Weihe) nu amu vediutu.**St. nemorum** L. *H. de bercuri*. Prin paduri si bercuri umbróse si umede.**St. cerostoides** L. (*Dichodon cerostoides* Rchb). *St. alpina*. Pre alpi inalti.**St. Holostea** L. *H. grandiflora*. (Érba móle). Prin bercuri, paduri, tufisiuri.**St. graminea** L. *H. graminea*. Pre praturi si campuri ceva umede, la locu grasu.*β.* floribus minoribus. Totu aci.**St. uliginosa** Murr (Larbraea aquatica St. Still). *St. uliginósa*. La locuri apatóse, uliginóse séu turfóse, lângă parae, isvóre, riuri in reg. montana.*β.* transilvanica mihi. Difere de form'a gen. prin capsul'a (cópsa) inca odata asiá de lunga cátu calicele. Foile la ambele forme linearu-lanceolate, nu oblongi lanceolate. Totu la asemenea localitati.*γ.* fontana Bmgt. (Foliis ovali-lanceolatis). Dupa B. Tr. 832. *β.* — F. Fl. Tr. 612 *β.* si S. E. Tr. 680 a. indicata pre muntii dela Rodn'a in reg. subalpina nu amu vediutu.**Holosteum** L. *Cornurata*. (Cuisióre).**H. umbellatum** L. *C. umbelata*. Pre agrii, razóre, in Valea Sieului.**Moehringia** L. *Merinana*.**M. muscosa** L. *M. muscósá*. Pre stánci de varu in alpele Curatiehu la Rodn'a-vechia.**M. trinervia** Clairó (*Arenaria trinervia* L.). *M. trinervósa*. pre lacuri umede si umbróse in reg. inferióra si montana.**Arenaria** L. *Arenaria*. (Nasparitia).**A. serpyllifolia** L. *α. sphaerocarpa*. (*A. sphaerocarpa* Ten). *A. vulgára*. Pre câmpuri, agrii, in gradini, lângă cali.**A. ciliata** L. *A. ciliata*. Dupa B. Tr. 835 *β.* — F. Fl. Tr. 597 si S. E. Tr. 672 indicata pre alpii Stolu, Galati, Gemenea si Ineu, apoi**A. biflora** L. *A. biflora*. Dupa B. Tr. 833 si F. Fl. Tr. 598 indicata pre alpele Gemenea nu amu aflatu.**Alsine** Wahlbrg. *Alsina*. (Racovina, Mierlutia).**A. verna** Bartling. *A. de primavéra*.*α.* caespitosa Ehrh. (*Arenaria saxatilis* Roth. B. Tr. 389). Pre pascatorii la locuri petróse in reg. subalpina si alpina.*β.* carpatica mihi. Tulpin'a si pedunculii floriloru de totu glabre (glaberrimae), nu glandulosu-perosi. Inca pre alpi, mai rară.*γ.* alpina Koch. (*A. Gerardi* Willd). Dupa B. Tr. 849 si F. Fl. Tr. 583 *γ.* indicata pre muntii Virvulu-Struniorului, Hait'a si Petrosulu nu amu aflatu, si presupunu a se referá la esemplare mai merunte dela form'a *α.* Eu posedu acésta forma culésa de pre alpii Stiriei septentrionale.**A. tenuifolia** Wahlbrg. *A. filigrana*. Dupa B. Tr. 841 si F. Fl. Tr. 580 indicata pre alpele Virvulu Struniorului;**A. laricifolia** Wahlbrg. *A. genuina*. Dupa B. Tr. 842, — F. Fl. Tr. 586 si S. E. Tr. 660 indicata pre alpele Corongisiu, deodata cu*β.* liniflora (*A. striata* All.). Dupa B. Tr. 844 si F. Fl. Tr. 586 *β.* indicata pre alpii dela Rodn'a, si in fine**A. Villarsii** M. & K. *A. lui Villars*. Dupa F. Fl. Tr. 589 indicata pre alpele Ineu, nu amu aflatu.**Sagina** L. *Grasiatóre*.**S. procumbens** L. *Gr. procumbenta*. Pre agrii, pascatorii, lângă parae, riuri, fluvii pre locuri arenóse si umede in reg. inferióra si montana.Plánt'a sub acésta numire indicata in B. Tr. 212 si F. Fl. Tr. 563 pre alpii si sub alpii dela Rodn'a (Ineu) se referesce la *Spergella saginoides* Rchb.*β.* apétala — non *S. apétala* L. — La unu locu cu form'a gen. inse mai rară.**S. apétala** L. *G. fara petale*. Dupa F. Fl. Tr. 564 si S. E. Tr. 637 indicata lângă fluviulu Somesiu in Valea cátra Rodn'a-nóua, apoi pre tiermuriu Valei-teiului nu amu aflatu si presupunu a se fi comisu o eróre in determinare cu respectu la form'a *β.* dela speci'a precedentá ce inse e diversa de *S. apétala* L. forma gen.**Spergella** Rchb. *Spergela*.**Sp. saginoides** Rchb. (*Spergula saginoides* L. *Sagina saxatilis* Wimm.). *Sp. alpestra*. Pre pascatoriile alpine. Are mare asemenare cu *Sagina procumbens* L. de care se deosebese prin numerulu de 5 alu petaleloru, sepaleloru si alu stililoru.**Spergula** L. *Spergula*. (Sparg).**S. arvensis** L. *Sp. de agrii*. Pre agrii, câmpuri, razóre, intre semenaturi, lângă cali.*β.* maxima Weihe. Totu aci.**Sp. pentandra** L. *Sp. pentandra*, deodata cu *β.* Morisonii (*Sp. Morisonii* Bor).

Dupa H. V. X. J. p. 123, — F. Fl. Tr. 570 si S. E. Tr. 723 indicate ambele forme, ori mai multu specii, pre valea Somesiuului cátra Rodn'a nóua nu le-amu aflatu.

Lepigonum Wahlbrg. *Lepigonu*.

- L. medium** Whbrg. (*Spergularia salina* Presl.) *L. medilociu*.
Pre locuri sarate.
- L. rubrum** Wahlbrg. (*Spergularia rubra* Presl.) *L. rosii*.
Pre locuri nasipóse.

Scleranthus L. *Sincerica*.

- L. annuus** L. *S. anuata*. Pre locuri nasipóse, petróse.
 β . biennis (*S. biennis* Reut.). Laciniile calicelui erecte.
Totu la asemenea locuri.
- S. uncinatus** Schur (*S. Radnanus* Rehb. Ö. B. Z. 1872 p. 361). *S. uncinata*. Inca la asemenea locuri in reg. montana si subalpina. Laciniile calicelui angustu albu-marginate, si tare uncinatate spre internu.
- S. perennis** L. *S. perenata*. Dupa H. V. X. J. p. 123 si F. Fl. Tr. 1112 indicata la Rodn'a nu amu aflatu.
- S. dichotomus** Schur. *S. dichotoma*.
Dupa H. V. X. J. p. 123, — F. Fl. Tr. 1116 si S. E. Tr. 1356 indicata totu la Rodn'a nu o cunosc.
- Fiindu-cà acésta specia dupa Schur l. c. devine locata intre *S. perennis* si *S. neglectus* Roch. si acésta din urma dupa Ung. Diagn. p. 49 si dupa exemplariile ce le posedu, apartiene la tipulu *S. perennis*, asiá eu dubitez de putint'a de a proveni *S. dichotomus* Schur la Rodn'a cu atatu mai multu, cu càtu eu nu numai la Rodn'a, ci si in intregu acestu tienutu specii de *Scleranthus* cu laciniile calicelui latu albu marginatate nu amu aflatu.

Herniaria L. *Herniaria*. (Feciorica, Feciorice).

- H. glabra** L. *H. glabra* (Érb'a fecioriloru). Intre comunele Murareni si Rusii-munti lãnga fluviulu Muresiu pre locu arenosu.
Pre alpele Ineu (F. Fl. Tr. 1103) nu amu aflatu si nici nu póte se provina.

Montia L. *Montia*.

- M. rivularis** Gmel. *M. rivulara*. Dupa B. Tr. 128, — F. Fl. Tr. 1101 si S. E. Tr. 1344 indicata pre alpele Gemenea, si
- M. minor** Gmel. *M. mitité*. Dupa S. E. Tr. 1343 indicata in Valea càtra Rodn'a-noua lãnga fluviulu Somesiu, nu le-amu aflatu.

Portulaca L. *Portulaca*. (Portiilanu).

- P. oleracea** L. *P. vulgaris*. (Érba grasa de gradina). Pre locuri camu nasipóse, prin gradini de legumi, lãnga muri, cali, ici colea (Naseudu).
- P. sativa** Haw. *P. semenata*. Cult. in diferite colori.

Saxifraga L. *Saxifraga*. (Frãnge pãtra, Rumpe pãtra).**S. Aizoon** Jacq. *S. racemosa*.

- α . major (*S. recta* Lop.).
- β . minor (*S. brevifolia* Sternbrg.).
- γ . minor, inpunctata (*S. intacta* Willd.).

La locuri petróse, stãncóse, in reg. montana, subalpina si alpina.

- S. elatior** M. K. (*S. longifolia* Lop.). *S. inalta*. Dupa F. Fl. Tr. 1156 si S. E. Tr. 1411 indicatã pre alpii dela Rodn'a, Corongisiu, Gemenea si Ineu;

- S. crustata** Vest. *S. incrustata*. Dupa B. Tr. 744 β . F. Fl. Tr. 1157 si S. E. Tr. 1410 indicata pre alpii Petrosulu, Hait'a si Corongisiu;
- S. laeta** S. K. N. *S. viuóia*. Dupa F. Fl. Tr. 1161, — S. E. Tr. 1409 si N. M. E. p. 211 indicata pre alpii Ineu si Corongisiu, apoi
- S. cochlearis** Rehb. *S. cocteara*. Dupa F. El. Tr. 1162 indicata pre alpele Ineu, nu amu aflatu.
- S. luteo-viridis** Schott (*S. luteo-purpurea* Bmgt). *S. galbina-verde*. Pre stãnci de varu in reg. subalpina si alpina.
- S. Burseriana** L. *S. lui Burser*. Dupa B. Tr. 753 si F. Fl. Tr. 1165 indicata pre alpele Gemenea nu amu aflatu.
- S. Baumgartenii** Schott (*S. retusa* B. Tr. 772). *S. lui Baumgarten*. Pre alpii Ineu si Gemenea.
- S. oppositifolia** L. *S. opositufoiósu*. Pre stãnci in alpii Ineu, Ineutiu, Corongisiu, Mihaiass'a, Gergeleu, Gemenea, Obersi'a-Rebri, Petrosulu, Stolu, Galati.
- S. Rudolphiana** Kornschn. *S. rudolfiana*. (Calycis laciniis glanduloso-ciliatis). Dupa H. V. X. J. p. 145 si F. Fl. Tr. 1171 indicata pre alpele Ineu;
- S. Kochii** Horn. *S. lui Koch*. Dupa F. Fl. Tr. 7173 indicata totu pre alpele Ineu, nu le-amu aflatu.
- S. bryoides** L. *S. bryoida*. Pre alpi inalti.
- S. aizoides** L. *S. racemoida*. Pre locuri umede si umbróse lãnga parae, isvóre, in reg. subalpina si alpina. Foile pre margini mai multu, mai puçinu, une-ori tare puçinu setosuciliate. Form'a din urma se vede a se fi acceptatu de Variat. *S. autumnalis* L. indicata in H. V. X. J. p. 133 si F. Fl. Tr. 1176 γ . pre alpii dela Rodn'a. Eu inse plãnte apartinetóre aci cu foile pre margini de totu glabre, prin urmare *S. autumnalis* L. forma gen. nu amu aflatu.
- S. stellaris** L. *S. stelara*. Pre locuri umede, lãnga parae, isvóre, in reg. subalpina si alpina.
- S. Clusii** Gouan. *S. clusiana*. Totu la asemenea locuri.
- S. cuneifolia** L. *S. cuneifoiósu*. Dupa S. E. Tr. 1434 a. indicata pre alpele Ineu.
- S. Geum** L. *S. crãncesiasca*. Dupa B. Tr. 757, — F. Fl. Tr. 1205 si S. E. Tr. 1435 indicata pre alpii Corongisiu si Gemenea, nu le-amu aflatu.
- S. cymosa** W. K. (*S. pedemontana* All. *S. Allionii* Bmgt. — non Gaud). *S. cymosa*. La vírvulu alpiloru Ineu si Gemenea. Pre alpele Corongisiu (F. Fl. Tr. 1180) nu amu vediatu.
- S. muscoides** Wulf. *S. muscósu*.
 β . *crocea* (*S. crocea* Gaud).
Ambele forme la vírvulu alpiloru Ineu si Gemenea.
- S. caespitósu** L. *S. intufosiata*. Dupa H. V. X. J. p. 133 si F. Fl. Tr. 1185 indicata pre alpele Ineu nu amu aflatu.
Fiindu-cà nervii longitudinali ai foiloru rosetari dela *S. muscoides* Wulf — la plãntele uscate — se infatiosieza mai multu mai puçinu prominuli, lasandu intre sine sulci (canale) mai multu mai puçinu afundi (inse dupa exemplariile ce le posedu din Franci'a, nu asiá de tare afundi cá la *S. caespitosa* L.) asiá e cu putintia a se fi acceptatu exemplariile din urma de *S. caespitosa* L.
Celu puçinu pre alpii din acestu tienutu nu amu aflatu *S. caespitosa* L. gen.
- S. androsacea** L. *S. androsacea*. Pre alpi inalti.

S. controversa *Sternbrg.* (*S. adscendens* L. *S. petraea* Bmgt. — non L.). *S. controversa*. Pre locuri petrôse in reg. inferiôra, montana si subalpina.

Variadia tare, mai mica séu mai inalta, cu foile inregi, séu 3—5 dentiate, 3—5 lobate séu 3—5 fide; tulpin'a simpla séu mai multu mai puçinu ramificata.

Plântele cu tulpin'a dela basa ramificata constituiescu. *S. ramosissima* S. E. Tr. 1455.

S. tridactylites L. *S. tridegetatu*. Totu la asemenea locuri, mai raru cá cea precedentă.

S. petraea L. non Bmgt (*S. rupestris* Bmgt). *S. de petrissiu*. Dupa B. Tr. 733 si F. Fl. Tr. 1193 indicata pre alpele Gemenea, încâtu acést'a nu e identica cu *S. adscendens* L. (N. M. E. p. 214) nu amu aflatu.

Schur in E. Tr. 1453 cuprinde sub *S. petraea* L. atátu *S. petraea* Bmgt. adeca *S. contraversa* Sternbrg, câtu si *S. rupestris* B. Tr. 763.

S. cernua L. *S. inclinata*. Dupa B. Tr. 773, — F. Fl. Tr. 1196 si S. E. Tr. 1457 indicata totu pre alpele Gemenea inca nu amu aflatu.

S. carpatica *Rehb.* (*S. sibirica* Wahlbrg. carpat. — non L. *S. rivularis* Bmgt). *S. carpatica*. Pre alpii Ineu, Stolu, Galati, Obersi'a Rebri, Gemenea.

S. heucherifolia *Gr. & Sch.* *S. orbicularu foiôsa*. Dupa H. V. X. J. p. 133 si F. Fl. Tr. 1198 indicata pre alpele Ineu nu amu aflatu.

Eu amu culesu acést'a specia pre alpele Frumós'a (lângă iazeru) la Orlatu.

S. hieracifolia *W. K.* *S. vulturiosă*. La vârșulu alpiloru Ineu, Corongisiu, Mihaiass'a, Gergeleu, Gemenea, Galati, Obersi'a-Rebri.

Chrysosplenium L. *Splintia*. (Splin'a aurului, Splina de auru).

C. alternifolium L. *Spl. vulgara*. La locuri umbrôse si umede, de comunu.

Plântele ce provinu in reg. subalpina si alpina (*C. nivale* S. E. Tr. 1467) nu le potu destinge de celea din reg. inferiôra.

C. glaciale *Fuss* (*C. alpinum* et *transsilvanicum* Schur. *C. Camtschoticum* Schlecht. Z' B. G. 1868 p. 498). *Spl. glaciale*. Lângă isvóre, parae, lângă néua, topinda in reg. subalpina si alpina.

C. oppositifolium L. *Spl. opositufoiôsa*. Dupa B. Tr. 699 indicata pre alpii Corongisiu si Gemenea se referesce la speci'a precedentă.

Sempervivum L. *Urechielnitia*.

S. montanum L. *U. montana*. Pre alpii Ineu, Cisi'a, Putredulu, Corongisiu, Galati, Gemenea, Petrule-rosi.

S. hirtum L. *U. aspra*. Pre toti alpii cu substratu de varu.

Pre alpele micoschisticu Ineu (F. Fl. Tr. 1146) nu amu vediutu.

S. hirtellum *Schott.* *U. asprisiôra*. Dupa H. V. VIII J. p. 171, — F. Fl. Tr. 1149 si S. E. Tr. 1390 indicata pre alpele Corongisiu nu 'lu cunoseu. Fiindu inse cá pre acestu alpe provine, si inca in mare mesura, numai speci'a pre-

cedenta, asia presupunu a se referá *S. hirtellum* Sch. la *S. hirtum* L. s. séu a fi o modificatiune dela acest'a. *S. arenarium* Koch, la care dupa N. M. E. p. 210 se atrage *S. hirtellum* Sch. nu amu vediutu pre stâncile de pe Corongisiu.

S. Heuffelii *Schott?* (*S. patens* Gr. & Sch.). *U. lui Heuffel*. Plânte corespondietóre diagnosei dela *S. Heuffelii* Schott (Ung. Diagn. p. 50) amu vediutu pre acoperisiuri de casa straplantate spre scopuri medicinali de casa. Tulpin'a preste 30 cm. inalta, dela basa ramificata, foile specialmintre pre pagin'a dedesubtu mai raru glandulosu-perôse, pre margini mai tare si mai desu glandulosu-ciliate. Petalele galbinii, la vârșu puçinu espanse.

S. tectorum L. *U. vulgara*. (Érba de urechi, Urechiusia. La Rodn'a se numesce „Érb'a tunului“). Straplantata pre acoperisiuri de casa, grasiuri, spre scopuri medicinali de casa. Pre alpele Ineu (F. Fl. Tr. 1136) nu amu vediutu.

S. assinule *Schott.* *U. de stânci*. Pre stânci dinsusu de Valea-Vinului, la Rodn'a-vechia la loculu numitu Sghiabuludracului, apoi amu mai vediutu si in Valea Bistritiei-aurie, dinjosu de comun'a Cârlibav'a vis-à-vis de pareulu „Diacă“ pre teritoriulu Bucovinei, inca pre stânci. Plânt'a e 0.16—0.28 m. inalta, glandulosu-perôsa. Petalele circa 12 stelatu espanse lil'a-rosietece — nu rosa, — pre margini glandulosu-perôse, mai de trei ori asia de lungi câtu calicele, la basa concrescute cu staminele. Staminele linearu-lanceolate cu unu nervu mediu mai intensivu-coloratu, dela basa si pâna câtra medilocu pre margini raru glandulosu-perôse. Nectariile fórte mici (glandudiforme). Ovariile circa 12 ovatu-lanceolate, mai glabre. Foile rosetari lungu obovate, scurtu acuminate, pre ambele pagine puberule, pre margini ciliate, asemenea si celea tulcinala (Ung. Diagn. p. 50).

S. blandum *Schott.* *U. blânda*. Dupa F. Fl. Tr. 1145 indicata pre alpele Corongisiu;

S. Wulfenii *Hoppe* (*S. globiferum* Bmgt. — non L.). *U. lui Wulfen*. Dupa B. Tr. 923, — F. Fl. Tr. 1137 si S. E. Tr. 1380 indicata pre alpii Gemenea, Vîrvulu-Omului, Petrosulu, Ineu si Corongisiu;

S. globiferu L. — non Bmgt. *U. globulara*. Dupa S. E. Tr. 1379 indicata pre alpii dela Rodn'a;

S. arachnoideum L. *U. painginosă*. Dupa F. Fl. Tr. 1142 indicata pre alpele Ineu;

S. Funkii *Br.* *R. lui Funk*. Dupa S. E. Tr. 1381 indicata pre alpele Ineu si Corongisiu, si in fine

S. Braunii *Funk.* *U. lui Braun*. Dupa S. E. Tr. 1382 indicata pre alpele Corongisiu, nu le-amu aflatu. Fâra de a trage la indoiala potenti'a provenirei unor'a dintre acestea specii, credu totusi cá s'au comisu si determinari false.

Sedum L. *Oloisa*. (Érba grasa).

S. maximum *Sut.* *O. mare*. (Érba grasa, Érba de urechi). Prin paduri montane si la marginea acestor'a pre locuri petrôse séu stâncôse.

S. purpurescens *Koch* (*S. purpureum* Tausch). *O. purpuria*. Totu la asemenea locuri.

S. Fabarica *Koch* (*S. carpatibum* Reuss. *S. purpureum* Wimm). *O. carpatica*. Inca la asemenea locuri.

S. Anacamperos L. *O. rotunda 'n foi*. Dupa F. Fl. Tr. 1122 indicata pre alpele Ineu nu amu aflatu.

S. glaucum W. K. (*S. hispanicum* L. β . *glaucum*). *O. hispanica*. Pre stânci in reg. montana. Sémene tare cu *S. villosum* L. pentru-câ vîrvulu tulpinei, prccumu si Cym'a sunt glandulosu-peróse, se distinge inse prin partile flórei, care sunt hexamere si nu pentamere.

S. atratum L. *O. negriciósá*. Pre pascatoriile subalpine si alpine.

S. annuum L. (*S. saxatile* B. Tr. 855). *O. annuala*. Pre stânci, séu la locuri petróse din reg. inferióra pâna pre alpi.

S. acre L. *O. usturóia*. Pre locuri petróse séu arenóse, sterile, in reg. inferióra.

S. sexangulare M. K. L. (*S. boloniense* Lois). *O. siase-angulara*. Totu la asemenea locuri in reg. inferióra si montana.

S. repens Schl. (*S. rubens* Haenke). *O. repenta*. Pre pascatoriile alpilóru.

Rhodiola L. *Rosacica*. (Radacinósa, Rusia, Ruja).

R. rosea L. *R. vulgará*. Pre alpi.

Myriophyllum L. *Penitia*. (Prisnelu).

M. spicatum L. *P. spicatu*. In apa stagnanta la comun'a Rusii-munti.

Circaea L. *Telisca*. (Vragitóre, Vrotilica).

C. Lutetiana L. *T. vulgará*. (Telisca, Tilisca). Prin tufsiuri, bercuri, la locuri umede in reg. inferióra si montana.

C. intermedia Ehrh. *T. medilocia*. Totu la asemenea locuri, mai raru.

C. alpina L. *T. alpina*. Prin paduri montane si subalpine totu la locuri umede, de multe-ori pre trupini de copaci.

Oenothera L. *Luminitia*.

O. biennis L. *L. bienala*. (Luminarica, Luminaré, Lumini-ca de nópte). Pre locuri nasipóse, lãnga cali, pre razóre, tiermuri de rîuri, parae.

Epilobium L. *Epilobu*. (Rascóge).

E. angustifolium L. (*E. spicatum* Lam). *E. angustu 'n foi*. Prin taiaturi de paduri si la marginea acestor'a.

β . *latifolium* Roth. Cu form'a normala.

E. rosmarinifolium Haenke (*E. Dodonaei* Vill). *E. lui Dodoneu*. In Valea Aniesiului lãnga rîulu de acestu nume pre substratu nasiposu.

La Rodn'a-nóua (F. Fl. Tr. 1054) nu amu vediutu.

E. denticulatum Wender (*E. Fleischeri* Hochst. *Chamaenerium denticulatum* Schur). *E. denticulatu*. Dupa S. E. Tr. 1299 indicatu pre alpele Ineu nu amu aflatu.

E. hirsutum L. (*E. grandiflorum* All.). *E. grandifloru*. Lãnga parae si rîuri, prin tufsiuri la locuri apatóse.

E. parviflorum Schreb. (*E. hirsutum* β . L. spec. *E. hirsutum* All. *E. villosum* Ait. *E. pubescens* Roth). *E. parvifloru*. Totu la asemenea locuri.

β . *subglabrum* Koch (*E. rivulare* Wahlbrg).

Inca aci, mai raru.

E. montanum L. *E. montanu*.

α . form'a gen.

β . *foliis ovato-lanceolatis* (*E. nutans* Lej).

γ . *collinum* (*E. collinum* Gmet).

δ . *verticillatum* Koch.

ϵ . *Duriaei* (*Duriaei* Gay).

ζ . *montano* \times *roseum*.

La locuri umede si umbróse, prin paduri, tufsiuri, in reg. montana.

E. palustre L. *E. de paludine*.

α . form'a gen.

β . *latifolium* (*E. Schmidtianum* Rostk).

γ . *scaturiginum* (*E. scaturiginum* Wimm. *E. Kernerii* Borbás. *E. nutans* Kerner. *E. fontanum* Kern. herb. *E. Krausei* Nachtr. Ö. B. Z. 1874 p. 240, 241. — 1876. p. 17 si 109 sequ. Vedi si: A hazai *Epilobium* ismeretéhé, irta Borbás Vincze. Budapest p. 23, 24, 25.

La locuri umede-umbróse, séu morastenóse, lãnga parae, isvóre. Form'a γ . in reg. montana si subalpina. (Pro rotund'a la isvorulu-smeului, apoi pre Corongisiu).

δ . *hyssopifolium* Schur. Dupa S. E. Tr. 1285. i. indicatu pre locuri morastenóse in muntii dela Rodn'a si la Valea-Vinului nu cunoscú, este inse cu putintia, cà se referesce la form'a γ .

E. tetragonum L. β . *obscurum* (*E. obscurum* Schreb). *E. tetragonu*. Lãnga parae.

E. chordorrhizum Fries. (*E. virgatum* Fries). Lãnga parae, isvóre.

E. roseum Schreb. *E. rosietecu*. Inca la asemenea locuri.

E. trigonum Schrank. (*E. alpestre* Rchb). *E. trigonu*. La locuri umede, lãnga parae, isvóre, in reg. montana si subalpina.

β . *foliis binis oppositis* (non ternis, quaternisve). Totu aci, raru.

E. alsinifolium Vill. (*E. organifolium* Lam). *E. rocoinosu*. Lãnga parae in reg. subalpina si alpina.

β . *alternifolium*. Foile alterne, nu oposite. Totu aci raru.

E. alpinum L. (*E. anagallidifolium* Lam). *E. alpinu*. In locuri alpine lãnga parae, isvóre.

β . *gellidum*, *pusillum* (*E. carpaticum* Mih). Pre alpele Ineu lãnga parae preste 2000 m. elevatiune. Tulpin'a numai 2—7 cm. inalta, cu 2 linii elevate peróse, cu 1—3 floricele nutante, albe séu ros'a. Foile oposite, camu lungu-petiolate, ovale séu obovate, pre margini întregi, séu fórte finu si departatu denticulate. Capsulele de totu glabre.

γ . *nutans* (*E. nutans* Tausch. *Capsulae cano-pubescentes*). Dupa H. V. X. J. p. 132, — F. Fl. Tr. 1065 β . si S. E. Tr. 1289 indicatu prin alpele Ineu nu amu aflatu si sumu de parere cà se referesce ori la form'a precedentá β . ori la *E. alsinaefolium* Vill.

E. ternatum Schur. *E. ternata*. Dupa S. E. Tr. 1281 indicatu pre muntii dela Rodn'a lãnga isvóre si parae, apoi la Valea-Vinului nu 'lu cunoscú.

(Va urmá).

Academi'a romana.

Sesiunea plenaria anuala a Academiei romane se va deschide si astadata conformu statutelor sale la terminulu fixatu, care astadata este 23 Februaru st. v. adeca 7 Martiu st. n. Cá de preparare pentru siedintiele sale, reproducemu in acestu organu alu Asociatiunei nóstre câteva processe verbali luate din siedintiele particulare de preste anu si anume dela Nr. 31 din 13/25 Novembre inainte. Se ne desdaunamu noi cesti de dincóce in sfer'a scientifica incai in modulu acest'a pentru lips'a totale de activitatea scientifica a sectiunilor nóstre, paralisate cu totulu din diverse cause, care fiindu cunoscute la toti, e de prisosu a le mai repeti si acilea spre intristarea lectoriloru..

Procesu verbale Nr. 31.

Siedinti'a ordinara tinuta in diu'a de 13 Novembre a. 1881.

Membrii presenti: Quintescu N., Melchisedecu P. S. S. Episcopu, Papadopolu-Calimachu Al., Sturdz'a D. A., Urechia V. A., Aurelianu P. S., Bacaloglu Em., Brândza D., Felix I., Ghic'a Ioanu, Stefanescu Gr.

Sub presiedinti'a dlui Ioanu Ghic'a.

Siedinti'a se deschide la 1 óra.

Procesulu verbalu alu siedintiei precedente este aprobatu inca din acea di la finele ei.

P. S. S. Melchisedecu cetesce memoriulu asupr'a descoperirii adeveratului portretu alu lui Stefanu-celu-Mare, la metropoli'a din Cernauti.

D. N. Ionescu sustiene opiniunile si propunerile P. S. S. Melchisedecu, d-sa pune in evidenti'a importanti'a acestei descoperiri istorice. Tipulu veridicu alu lui Stefanu-celu-Mare, a existatu in biseric'a St. Nicolae din Iasi.

Acestu portretu a remasu neobservatu, din cauza cá este ascunsu indaretulu unui cfasu. Chipulu lui Stefanu dela St. Nicolae, sémana fórtu multu cu celu din evangeliariulu dela Homoru. Academi'a e datóre se dea comitetului statuei lui Stefanu-celu-Mare din Iasi, opiniunea sa asupr'a adeveratului portretu alu lui Stefanu-Voda. Astu comitetu cheltuesce 110,000 lei pentru statua. Elu va face noulu sacrificiu in privinti'a schimbarei capului. D. dr. Fetu din comitetu, s'a opusu mai antáiu la acésta schimbare, preferindu figur'a cea legendara, dar' figur'a disa legendara este numai figur'a lui Christosu. Insusi d. Fetu n'a mai resistatu inaintea evidentiiei si comitetulu a telegrafatu artistului Frémier se astepte noue instructiuni. Academi'a sè se grabésca de a aduce contributiunea sa la lucrare elucidandu intrebarea portretelor lui Stefanu-Voda. S'aru cadea cá sal'a siedintieloru nóstre se poséda adeveratulu portretu.

D. Ioanu Ghic'a. Totalitatea Academiei si sectiunea istorica se desbata intrebarea portretului. Sectiunea se presente unu raportu detaliatu si unu proiectu pentru a se decopiá portretulu in marime naturala. Asemenea sè se faca copii de pe paginile mai importante ale Evangeliariului de cátra chiaru meritosulu pictoru care a ajutat pe P. S. S. Melchisedecu si pe d. Ionescu. Aceste

copii sè se vulgarisedie cátu mai multu prin anume publicatiuni.

D. Sturdz'a nici o descoperire asia de importanta nu cunósce cá acea a P. S. S. Episcopulu de Roman. Avemu acumu o evangeliu mai multu dela Stefanu-Voda, unu monumentu istoricu, ba inca si adeveratulu portretu alu marelui Domnu. Inscriptiunea din evangeliariu este de tóta insemnatatea. Acésta descoperire completata prin lucrurile dlui N. Ionescu, dela Iasi, impun Academiiei o datorie. Nu e de ajunsu se decopiemu si se pastramu pentru noi in Academia aceste tesauere. Academi'a trebuie sè adaoge la ele Pomelniculu dela Bistriti'a, list'a autentica si unica a Domniloru moldoveni din timpulu lui Alexandru celu Bunu, si ori-ce alte monumente de asemenea insemnatate si sè le publice, sè le faca cunoscute romaniloru. Mai trebuie cá Academi'a se urmarésca lucrurile istorice nu numai cá pàna astadi in modu sporadicu. Ea nu are de ce se ocupá numai de traduceri latine. Fondurile nóstre sè ne serve la lucrari mai proprii a servi la ridicarea simtiului nationalu, prin investigatiuni asupr'a trecutului. D. Sturdz'a cere sè nu se pastredie portretulu lui Stefanu numai in cartónele Academiei, ci impreuna cu celelalte fac-simile dela P. S. S. Melchisedec sè se publice in editiuni populare, sè se faca unu albumu alu Domniei lui Stefanu Voda, in care se aiba locu si evangeliulu dela monastirea Némtiului oferitu totu de Stefanu celu Mare dupa batali'a dela Cosminu. D. Sturdz'a propune inca, cá dlu Lecomté se fia insarcinatu a scóte portretulu lui Stefanu celu Mare dela S-tulu Nicolae din Iasi, cu totulu din loculu lui, cá sè se pastredie aiurea undeva mai bine, sub sticla. Sectiunea istorica sè se ocupe indata de cestiune. D. Sturdz'a profita de presentia dlui ministru alu instructiunei publice spre a'lu rogá sè dea Academiei o instalare definitiva, pentru cá sè-si póta utilisá colectiunile. Numai asiá se va complini oper'a independentiei tieriei. Acumu documentele si colectiunile se tinu prin ladi, in cátu nimenea nu póte lucrá cu ele.

D. Urechia arata, cá guvernulu are tóta bun'avointia de-a ajutá constructiunea localului propriu alu Academiei. Aru fi bine sè se grabésca Academi'a a hotari planulu constructiunei sale.

D. Sturdz'a crede, cá Statulu aru trebui se doneze Academiei vre-o mosia, venitul cárei'a se servésca cá anuitate pentru constructiune.

Se decide cá memoriulu si fac-similele depuse de P. S. S. Melchisedecu si de d. N. Ionescu sè se triméti'a in studiulu sectiunei istorice.

P. S. S. Melchisedecu depune pentru archiv'a Academiei unu chrisovu dela Ilie Voda, feciorulu lui Alexandru celu Bunu. I l'a datu unu razasiu cu conditiune sè'lu dea la o casa publica cu luare de adeverintia.

Se primesce cu multumire si se decide a se dá adeverintia in regula.

D. Dimitrie Sturdz'a donéza doue portrete, alu lui Fotiadi, dascalulu de grecesce, si alu unui generalu rusu Radovici *sauveur de Bucharest* la 1807.

D. Papadopolu Calimachi doné dia unu manuscrisu autografu alu lui Beldimanu din 1784 cu titlulu: **Milostivirea lui Titu.**

Se primesce cu multiamire.

D. presiedinte Ghic'a anuntia cà Academi'a a asistatu la deschiderea facultatiei de teologia.

Legatiunea romana din Rom'a trimite copii de documente din Veneti'a, si cere se nu le mai primésca dens'a dela Veneti'a, ci se intre Academi'a directu in corespondintia cu copiatorii insarcinati.

Se primesce propunerea dupa explicatiunile dnului Sturdz'a.

D. presiedinte propune sè se mijlócésca la ministeriu decorarea d-lui Cecchetti din Veneti'a pentru serviciile aduse cu cercetarile documentelor relative la romani.

Se apróba facerea adresei càtra ministeriu.

D. Bujoreanu introduce pentru premiulu Lazaru exemplarele cuvenite din oper'a sa Zapciulu.

Se trimitu la comisiune.

Se primesce dela dlu D. Ghic'a traducerea din Herodotu paginele 251—300.

La comisiunea ad-hoc.

Observatiunile meteorologice ale Bavariei se comunica sectiunei respective.

D. presiedinte cere invoirea Academiei pentru reproducerea in Anale a memoriilor scientifique cunoscute ei din cetiri anterióre.

Se decide cá d. Sionu se reprezente Academi'a la serbarea desvelirei statuei lui Heliade.

D. N. Ionescu arata cà a fostu insarcinatu de d. ministru alu instructiunei publice cu cercetarea bisericei lui Stefanu celu Mare din Vasluiu; cu acésta ocaziune a aflu o inscriptiune la Podulu Naltu pe Barladu, la 1 si jumetate óra dela Vasluiu. Decalculu acestei inscriptiuni 'lu depune pe biuroulu Academiei. D-lui nu a descifrat'o, nefiindu, dice, archeologu séu epigrafistu. Acésta inscriptiune, d. Ionescu crede cà este propria a schimbá asertiunea din cronic'a lui Urechia, cà batali'a cu turcii s'a datu la Gur'a Rachovei, ci ea s'a intemplatu la Podulu Naltu dupa Barladu.

Ne mai fiindu nimicu la ordinea dilei, siedinti'a se ridica la ór'a 4 p. m.

p. Presiedinte, **T. Maiorescu.**
Secretariu generalu, **V. A. Urechia.**

Procesu verbale Nr. 30.

Siedinti'a ordinara tinuta in din'a de 20 Novembre 1881.

Membri peesenti: Alexandri V., Maiorescu T., Negruzzi I., Ionescu N., Melchisedecu P. S. S. Episcopu, Sturdz'a D., Aurelianu P. S., Bacaloglu E., Brândza D., Felix I., Ghic'a Ioanu.

Sub presiedinti'a dlui Ioanu Ghic'a.

Siedinti'a se deschide la 1 óra.

Se dà cetire procesului verbale din siedinti'a ultima si se aproba.

La cererea dlui Maniu, delegatulu Academiei la serbarea desvelirei statuei lui Heliade, d. Densusianu este rugatu se procure cu spesele Academiei o coróna de lauri.

D. Ioanu Ghic'a arata cà se afla la Londr'a unu fostu studentu alu facultatiei de litere din Bucuresci, d. Torcénu, carele déca aru capetá unu ajutoriu dela Academia, aru fi gat'a se decopiedie documente interesante din British Museum.

D. Alexandri doresce se cunósca mai antáiu insemnatatea manuscriptelor de decopiatu.

Academi'a astépta cá cu întórcerea dlui Ioanu Ghic'a la Londr'a se vadia insusi natur'a documentelor aflate de d. Torcénu, cá apoi sè se decida ce ajutoriu i s'aru puté dá pentru decopiere.

D. secretariu generalu comunica brosiur'a „Comptes rendus hebdomadaires des séances de l'Academie des sciences“, Tome XCIII. Nr. 21 (21 Novembre, 1881) Parisu 1881.

Se va depune la biblioteca.

Se cetesce scrisórea directorului observatoriului din St.-Petersburg, anuntiandu trimiterea cartii *Repertorium für Meteorologie* Bd. VII. Hft. 2.

Se va trimite, cându se va primí, la sectiunea respectiva.

Dlu dr. Dragescu comunica 12 exemplare din *Maternologia*, pentru concursu.

Se va trimite comisiunei respective.

Se primescu cu multiamire 3 calendare pe 1881 donate sectiuniloru Academiei de autorulu loru d. avocatulu S. Manginc'a.

D. Meitani trimite fasciculele IV. si V. din studiile sale asupr'a Constitutiunei romaniloru, inscriindu-le pentru vre-unulu din premiele Academiei.

Se trimitu la comisiunea respectiva.

Se cetesce adres'a ministeriului cultelor si instructiunei publice Nr. 16,703 prin care doné dia bibliotecei Academiei copi'a facuta prin ingrijirile dlui Ubcini dupa manuscrisulu din bibliotec'a nationala din Parisu, traducerea in limb'a francesa dupa Arivras Nicolas Grenier de Smyrne (1749).

Se primesce cu multiamire.

Se cetesce adres'a aceluasi ministeriu Nr. 16,602 trimitiendu manuscrisulu traducerei reposatului profesoru C. Aristi'a, rapsodiele II—VII din Omeru (prim'a fiindu dejá tiparita) impreuna cu doue documente: unulu dela comisiunea financiara càtra Domnu cu Nr. 193 din 1840 Martie 7. Aceste diverse manuscrise si documente le doné dia dn'a Alexandrin'a Aristi'a, veduv'a reposatului scriitoriu, bibliotecei Academiei.

Se primescu cu multiamire.

D. Hepites comunica Academiei memoriulu seu asupr'a temperaturei dilei din 25 Augustu st. n. 1881 la Brail'a.

Se asculta cu tóta atentiunea de càtra Academia si se trimite la sectiunea respectiva.

Totu d. Hepites mai comunica o notitia asupr'a Bolidului din sér'a dela 25 Augustu 1881, vediutu la Brail'a.

Se incepe desbaterea asupr'a intrebarei despre adeveratul portretu alu lui Stefanu celu Mare.

D. presiedinte Ioanu Ghic'a arata parerea sa de reu, cà d. Hasdeu lipsesce dela siedintia cá sè'si sustiena vederile sale in cestiune.

D. Negruzzi nu se indoiesce de autenticitatea portretului. Acelu atribuitu pàna acumu lui Stefanu celu Mare este numai unu portretu traditionalu, dându-ne unu chipu venerabilu, dar' de locu resboinicu; din contra chipulu dupa evangeliariulu dela Homoru este multu mai conformu cu ceea-ce scimu de caracterulu marelui Domnu. Are caracteristic'a timpului si a fostu legatu inca de atuncea in Evangeliu. Apoi inscriptiunea moldovlascoi corespunde cu faptele istorice dela 1473, ferecatur'a evangheliei este dela Stefanu celu Mare, càci arata inscriptiunea: Eu Stefanu Voivodu. Prin urmare cine aru voi se sustiena cà filele cu ilustratiunile si cu portretulu Domnului au fostu adause mai târdiu, se va isbi de faptulu legarei evangeliariului inca dela Stefanu celu Mare. D. Negruzzi observa apoi, cà lucrarea din punctulu de vedere alu artei nu este aceéasi sub Stefanu celu Mare si Petru Raresiu, corectiunea de desemnu mai mare se aflá in lucrarile sub Stefanu; sub Petru Raresiu art'a in genere este mai puçinu recomandabila.

Dlu D. Sturdz'a trece in revisiune tóte stampele aduse de P. S. S. Par. Melchisedecu si de d. N. Ionescu, si sustiene autenticitatea portretului din Evangeliariulu dela Homoru.

Pentru cá sè se dea unu respunsu grabnicu artistului din Franci'a insarcinatu cu turnarea statuei lui Stefanu-Voda, d. Sturdz'a arata, cà evangeliariulu dela Homoru este bine asigurat in manile P. S. S. Mitropolitu din Cernauti. D-s'a doresce sè se asigure totu asiá si frescurile dela sfantulu Nicolae din Iasi.

D. Urechia arata, cà ministeriulu a datu ordine severe, cà pàna la alta dispositiune sè se inchida cu desevsire cafasulu.

D. Sturdz'a, multiemindu pentru asemenea mesuri, exprima dorinti'a, cà d. Lecomte se fia insarcinatu a studiá si a propune mesurile pentru conservarea intacta a portreteloru dela sfantulu Nicolae. In privinti'a cestiunei, d-sa propune intrunirea imediata a sectiunei istorice si a celei filologice, cà sè se pronuntie, si nu se indoiesce cà votulu Academiei va avé si unu efectu moralu insemnatu: va atrage atentiunea asupr'a frescuriloru dela sfantulu Nicolae si se voru retiené manele sacrilege de a le mai atinge.

D. Alexandri cá presiedinte comitetului pentru ridicarea statuei lui Stefanu la Iasi, doresce grabniculu votu alu Academiei. Ori-càtu figur'a inchipuita dejá de sculptorulu Frémier este frumósa, ea este numai o fictiune si se cade se nu negligemu de a pune in fati'a publicu-

lui adeveratul chipu alu marelui Domnu. Déca reposatulu Asaki, inspiratu de altmintrelea de nobile sentimente, nu inventá tipulu lui Stefanu celu Mare pe care d. Negruzzi l'a numitu traditionalu, nu erá se fia discussiune astadi in fati'a adeveratului portretu din Evangeliariu si dela sfantulu Nicolae. Asaki a mai vulgarisatu alte chipuri de fantasia, ca Aprodulu Purice, Dragosiu-Voda etc. Acestu barbatu erá si puçinu pictoru si cá atare si-a inchipuitu pe Stefanu cu barba. D. Alexandri nu a prea fostu multumitu de chipulu lui Stefanu-Voda din evangeliulu dela Homoru, dar' vediendu pe acelu dela sfantulu Nicolae, nu i-a mai remasu nici o indoiala de autenticitatea lui. Acestu din urma este tocmai cumu cine-va 'si póte inchipuí pe vítézulu Domnu; elu reprezenta pe adeveratul resboinicu.

D. Negruzzi intréba pe d. Sturdz'a, de nu cumva exista vre-o moneda romana dela Stefanu cu chipulu lui. Este intrebarea in privinti'a lipsei de barba din portretulu dela evangeliariu, dar' totu fàra barba se gasesce si pe epitafulu dela monastirea Putn'a. Este urgentia a se dá lui Frémier, capulu adeveratu, macaru cà schimbarea va costá 12,000 lei.

D. Sturdz'a adauge si d-lui, cà portretulu anterioru alu lui Stefanu celu Mare este apocrifu, inventiune fie càtu de patriotica a lui Asaki. Colectiunea de portrete a Academiei, cuprinde destule plasmui de acésta natura. Convingerea acésta si-a format'o mai alesu la deschiderea mormenteloru dela Putn'a; acést'a s'a facutu in urm'a unoru investigatiuni mari. Pictorii austriaci au visitatu monastirile si au decopiatu frescurile mai cu séma la Suceviti'a si Dragomirn'a. Aceste le-au aflu de o scóla de pictura superióra. Dela fratii Hurmuzachi amu aflu, cà pictorii austriaci au declarat, cà pictur'a monastirei Putn'a este ulterióra altoru monastiri. Deci picturile din acésta monastire nu sunt din epoc'a in floritei scoli de pictura de pàna la Stefanu celu Mare. Pe monete dice d. Sturdz'a, nu exista chipu de Domnu, nici pe cele moldovenesci nici pe cele muntenesci din epoc'a lui Stefanu celu Mare.

D. Alexandri revine a combate asertiunile negative càtu privesce autenticitatea portretului dela sfantulu Nicolae, apoi róga pe d. Urechia se faca a se dá la o parte cafasulu cá sè se póta vedé figurile intregi ale Domniloru. D-sa crede cà si in alte parti ale bisericei o zugravitura cu apa va fi astupatu zugravél'a anterióra in uleiu. Sè se vadia cà nu se póte spalá zugravél'a cea cu apa.

D. Ioanu Ghic'a arata, cà a convocat sectiunea istorica conformu votului Academiei, cà se faca unu proiectu complectu relativu la publicatiunea acestoru pretiöse fac-simile. D. Ioanu Ghic'a este pentru autenticitatea portretului.

Cestiunea publicarei intereséza tóta tiér'a si nu se indoiesce D. Ghic'a, cà va fi ajutata de d. ministru alu instructiunei publice si cà d-sa va luá tóte mesurile pentru conservarea frescuriloru dela Iasi.

D. Alexandri arata, că deocamdata a recomandat ingrijitoriului bisericeii sfantu Nicolae se garanteze aceste frescuri cu unu paravanu de scanduri, pentru că nu cum-va celu-ce se urca in cafasu, se póta a le atinge cu picíórele.

Se decide a grabí convocarea sectiuniloru istorica si filologica pe diu'a de Dumineca 22 Novembre.

Ne mai fiindu nimic'a la ordinea dilei, siedinti'a se ridica la ór'a 2 si jumetate post-meridiane.

p. presiedinte, **D. Sturdz'a.**
Secretariu generalu, **V. A. Urechia.**

Procesu verbale Nr. 32.

Siedinti'a ordinara tñnuta in diu'a de 27 Novembre an. 1881.

Membrii presenti: Hasdeu B. P., Maiorescu T., Negruzzi I., Quintescu N., Maniu V., Melchisedecu P. S. S. Episcopu, Papadopolu Calimachu A., Sturdz'a D. A., Urechia V. A., Aurelianu P. S., Bacaloglu Em., Brândza D., Felix I., Stefanescu Gr.

Sub presiedinti'a d-lui D. Sturdz'a.

Siedinti'a se deschide la 1 óra.

D. secretariu generalu cetesce adres'a d-lui Densuianu, pe lângă care alatura Evangeliariulu dela Homoru.

Se cetesce adres'a ministrului Romaniei dela Rom'a, prin care se alatura noi copii de documente din Veneti'a.

Se decide de a se platí sum'a de 76 lei 50 bani costulu acestoru copieri.

Academi'a regésca din Copenhag'a trimite urmatórele carti:

1. Resultatele unoru cercetari asupr'a fortunei si inundatiunei din 13 Novembre 1872 intemplata in marea Baltica.

2. Memoriu asupr'a: Sepiadarium Kochii si Idiopsepius pygmeus.

3. Memoriu asupr'a familiei Podostemacea.

4. Memoriu asupr'a experimenteloru electrice.

5. O dare de séma (anale) pe anulu 1881.

Se primescu cu multiamire.

Asemenea cartile oferite de d. I. Popescu, protopopu in Sibiu, si anume:

1. Organu pedagogicu pentru educatiune si instructiune de I. Popescu. Anulu I. Sibiu, 1863.

2. Computulu in scól'a poporala. Manualu pentru invetiatori de I. Popescu. Sibiu, 1875.

3. Antái'a carte de lectura si invetiatura pentru scólele primare de I. Popescu. Bucuresci 1879.

4. A dou'a carte de lectura si invetiatura pentru scólele poporale romane. Sibiu, 1880.

Se pasiesce la ordinea dilei.

D. Urechia anuntia Academiéi că, dupa dorinti'a exprimata ministrului instructiunei publice de d. membru N. Ionésca, eri la 2 óre a telegrafiatu imediatu d-lui

profesoru Urechia dela Universitatea din Iasi se primésca indata, dela ingrijitoriulu bisericeii sfantu Nicolae celu Mare, Evangeliariulu slavonu alu lui Stefanu Voda. D. profesoru a si sositu asta diminétia si mi-a datu ocaసిunea placuta a depune pe biuroulu Academiiei doritulu Evangeliariu. D. Urechia 'lu insotiesce de o ilustratiune dupa unu Evangeliariu alu lui Alexandru celu Bunu, facuta in Bucovin'a prin ingrigirile d-lui Panaiteanu din Iasi. In acésta icóna Alexandru celu Bunu este representatu, cá si Stefanu celu Mare in Evangeliariulu dela Homoru, a fiorisandu cartea Evangelieloru.

D. Maiorescu observa că la siedintia fiindu cãtíva óspeti cari nu cunoscú póte statum causae, aru fi bine sè le spuna prealabilu d. presiedinte Sturdz'a.

D. Sturdz'a, facèndu expositiurea ceruta, arata cumu P. S. S. Melchisedecu a datu la Cernauti de Evangeliariulu dela Homoru cu portretulu lui Stefanu celu Mare. D. Sturdz'a descrie apoi acestu Evangeliariu in partea sa materiala, arata că ferecatur'a lui este din timpulu lui Stefanu Voda, dovada inscriptiunea, că inainte de sinaxariu se aflá o pagina cu inscriptiune, din care se vede că evangeliulu a fostu scrisu de ieromonachulu Nicodimu din Homoru la 1473, că acésta data amintesce, că si inscriptiunea, o epoca insemnata din istori'a marelui Domnu, că numele de rege alu Moldo-Vlachiei din inscriptiune demonstra, că evangeliulu este dupa ce a batutu Stefanu pe Radu-Voda si a luat pe fic'a lui de sočia. Evangeliulu este ferecatu cu vr'o 4 ani mai apoi dupa scriere pe la 1477, la inceputulu Evangeliului sunt doue foi albe, apoi urméza inscriptiunea dela George Stefanu, aratandu că Evangeli'a a fostu rapita de Cazaci si că venindu elu cu armata dela Rakoczi sub conducearea lui Kemeni Jánosi, acést'a a reluat'o dela Cazaci impreuna cu alte spolii, ér' George Stefanu a cumparat'o dela Kemeni Jánosi si a reînapiat'o monastirei Homoru la 1657 séu 7165 dela Adamu. La pag. 4—7 Evangeliulu lui Matheiu pe contr'a-pagina dela a 7-a fila exista o inscriptiune, acea dela Petru Raresiu, care a datu ocaసిune dlui Hasdeu se ridice obiectiunea cunoscuta de Academia. Acésta inscriptiune suna: „In anulu patru-„dieci si siese peste mii'a a sieptea, fost'a cându s'a na-„pustitu imperatulu turcescu cu tóte tierile din partea „resaritului, cu cea tatarésca si cu a Ungro-Vlachiei, asu-„pr'a bieteii tieri a Moldovei, in dilele Domnului Petru-„Voevodu. Si s'a inspaimentatu tóta tier'a. Ér' noi ca-„lugarii dela Homoru, de fric'a ce s'a intemplatu tieréi „trimis'amu acestu tetravanghelu in tier'a Ungurésca, la „cetatea Ciceului. Si cându s'a intemplatu Petru-Voevodu „se iasa din cetate s'a dusu in tier'a Ungurésca in ce-„tatea sa Ciceulu, si a aflatu acestu tetravanghelu acolo „si l'a luat la sine, si in manile sele, si la tñntu cu „sine, càtu a vietuitu in cetatea Ciceului, si cându s'a „dusu in tier'a Turcésca, éراسi l'a luat cu sine si in „Tiarigradu, si acolo fiindu a tñntu sfánt'a Evangelia in „manile sele si trecèndu pučina vreme fiindu in tier'a Tur-„césca, nu s'a induratu de densulu Prea Curat'a Maica „si i-a daruitu corón'a regatului (tiarevi'a) cá se fia éراسi

„Domnitoriul tiei Moldovei, si crestinilor si a venit
„cu Turcii si a luat sceptrul tiei Moldovei, adeca sté-
„gurile si bine a venit in prea slavita sa cetate si ca-
„pitala Sucév'a. Si a datu érași sfantul tetravanghelu
„monastirei Homorului, pentru sufletulu seu si pentru su-
„fletulu tatalui seu, Stefanu-Voevodu celu betranu. Fiindu
„atunci egumenu Paisie ieromonachulu si de densulu fiindu
„trimisu (la Ciceu).“

Pagin'a a opt'a este alba si pe contr'a-pagina se
afla iluminatiunea evangelistului. Exista in fruntea fle-
cării'a din cele patru renduri de evanghelii câte 3 ilustra-
țiuni analoge celei dela pagin'a a opt'a. Iluminatiuni se
mai gasescu literei mari, frontispicii si unele ornamente,
atátu in cursulu operei câtu si la sinaxariu. Inainte de
stâlpii evanghelielor este ilustratiunea cea interesanta:
Maic'a Domnului siedindu pe tron cu Christu in bratia,
ea arata cu man'a josu, unde se vede unu Domnu cu co-
rona si cu chlamiod, oferindu Maicei Domnului evange-
liariulu; la drépt'a este lasatu unu locu albu si arabescuri
din drépt'a in parte lipsescu nefiindu data decâtu coló-
rea cea rosie. Acést'a este, adaoga d. Sturdz'a, starea
materiala a evangeliariului. D-sa amintesce apoi, că P.
S. S. Melchisedecu a datu cu gandulu, că portretulu ace-
st'a de Domnu este alu lui Stefanu celu Mare, ér' d.
Hasdeu a sustienutu că este alu lui Petru Raresiu pe
temeulu inscriptiunei de mai susu dela acestu Domnu,
in care se dice că Petru Raresiu, a tinutu in manile
sale evangeliariulu.

D. Urechia observa in trecatu, că verbulu tîne
are in limb'a romana si intelesulu de a posede, si că deci
nu trebue legata expresiunea din inscriptiune cu actulu
representatu in icón'a ce avemu de fatia.

D. Hasdeu care a venit la siedintia dice că, in-
talnindu pe d. Densusianu de diminétia l'a intrebatu, este
Stefanu celu mare? Dupa câte i-a spusu d. Densusianu,
incepuse a stá pe ganduri. A venit inse mai târdiu si
a examinatu si s'a convinsu că nu este Stefanu celu Mare.
In manuscriptele din evulu-mediu celu ce donéza o carte
unei biserici nu erá zugravitu la sfersitul cartiei, ci in
capulu ei. In evangeliariulu dela Homoru se vede, că
zugravulu a profitatu de o fóia remasa alba dupa sina-
xariu si care fóia dupa obiceiulu scriitoriloru remane alba
pentru inscriptiuni si notitie posterióre. Vr'unu pictoru
posterioru a inchipuitu pe acésta fóia alba, unu feliu de
comentatiune a inscriptiunei lui Petru Raresiu. S'aru
puté afirmá asertiunea mea, déca s'aru constatá că acésta
icóna este de aceeași mana facuta, care a zugravitu evan-
gelistii, cari aceia sunt necontestati din timpulu lui Ste-
fanu celu Mare. D. Hasdeu nu afla icón'a zugravita de
acelasi artistu care a zugravitu evangelistii, este mai multa
arta in capulu Domnitoriului decâtu alu Evangelistiloru.

D. Urechia: pentru că icónele se faceau dupa
anume tipariuri traditionale.

D. Hasdeu. Apoi chiaru dupa colori se vede di-
versitatea de mani, la evangelisti este altu albastru de
cátu celu din icón'a disa a lui Stefanu. Violetulu dela
mantau'a Maicii Domnului nu exista la apostoli.

D. Stefanescu. De ce sè nu credemu că vap-
sèu'a acést'a erá rezervata pentru Maic'a Domnului.

D. Hasdeu. La nici unulu din cei patru evan-
gelisti nu exista acésta colóre. Totu asiá rosiulu poncé
din icón'a lui Stefanu-Voda nu exista la evangelisti. Ba-
nuelile mele deci potu fi legitime. Pana astadi acestu
portretu nu este demonstratu alu lui Stefanu-Voda, pe
cându portretulu publicatu de Asaki, are o basa, căci e
gasitu in biseric'a dela Radauti in Bucovin'a, fundata de
Stefanu celu Mare si posedendu portretele murale ale fa-
miliei domnesci chiaru din acea epoca, fara nici unu ana-
cronismu in inscriptiuni, precumu suntu anacronisme in
portretele dela biseric'a Sf. Nicolae din Iasi. Apoi por-
tretele de Radauti ne representa pe Stefanu cu barba de
colóre inchisa. Cine are barba, va fi zugravitu cu barba,
ori câtu de prostu aru fi pictorulu; icón'a de fatia este
fara barba. Mai sunt si consideratiuni psihologice: figur'a
acést'a imberba si rubicunda nu mi amintesce pe Stefanu
celu Mare, care este mai bine inchipuitu la Radauti sub
aerulu de calugaru síretu. Intr'adeveru, Stefanu celu
Mare, pe tronulu papalu, aru fi fostu unu Sextu V; eu
nu vedu in Stefanu numai pe resboiniculu, ci si pe vi-
cleanulu, mai alesu pe vicleanulu.

D. Chitiu. Dar' ce faci cu portretulu dela Sf.
Nicolae, care si acela este asemenea cu celu din cartea
dela Homoru?

D. Hasdeu. De acel'a potu vorbi fara chiaru a'lu
vedé. Nu este portretulu dela Sfantul Nicolae zugra-
vitu din timpulu lui Stefanu-Voda, ci a fostu zugravitu
de vr'unu pictoru mai târdiu, care s'a luat dupa cronic'a
lui Urechia, dovada amu zugravirea langa Stefanu, a Dóm-
nei Eudoxi'a, care erá mórta cându a inceputu a se cladí
aceia biseric'a. Apoi ce cata Eudoxi'a acolo unde se afla
Bogdanu, care nu este fiulu ei, ci alu Mariei?

D. Urechia. Credu că d. Hasdeu se incéla in
privinti'a portretelor murale dela Sf. Nicolae. Ipotesa
pentru ipotesa, eu credu că mai antáiu si chiaru in tim-
pulu lui Stefanu celu Mare au fostu zugraviti Stefanu si
cu Eudoxi'a, care pe atunci traiá. Bogdanu-Voda ter-
minandu precum se scie adornamentarea interna a Sf.
Nicolae, zugravulu l'a inchipuitu si pe elu inainte de Ste-
fanu celu Mare si n'a simtitu nevoi'a se stérge pe Eu-
doxi'a si se puna in locu'i pe Mari'a. Cându cafasulu
va disparea, se va limpedí multu mai lesne acésta intrebare.

D. Hasdeu vorbesce apoi despre epitafu, despre
care nu se póte pronuncia pana nu l'ar avé de fatia.
Unu aeru nu se face intr'unu anu séu doi, s'a pututu
fórte bine că aerulu pusu in lucrare sub Stefanu celu
Mare sè se sfersiesca numai sub Petru Raresiu, asiá că
inscriptiunea se fia dela Stefanu celu Mare, éra portre-
tulu se fia al Domnului din urma.

P. S. S. Melchisedecu, respinge argumentatiu-
nea pe diferinti'a de colori. Zugravii bisericesci pana
astadi au tipuri si colori determinate pentru fia-care sfantu.
Acést'a se vede chiaru in icón'a dela Homoru, unde ve-
deti cumu man'a Maicii Domnului amintesce pe ale evan-
gelistiloru si au ceva de caracteristicu, pe care miniatu-

ristulu nu s'a sciutu obligatu sè'lu mantina si la man'a omului Domnitoriu.

D. Maiorescu analizéza unulu dupa altulu argumentele negative aduse de d. Hasdeu. Portretulu dela Radauti este totu atátu de fàra de basa càtu si celu de fatia. Pentru ce, celu de Radauti si nu celu dela Sf. Nicolae aru fi mai autenticu? Cà unulu are barba celalaltu nu are, nu este o basa. Tocmai pentru cà avem mai multe portrete fàra barba: la Homoru, la Sf. Nicolae, pe epitafu, presumptiunea devine mai favorabila portretelor ce ne stau de fatia, presupuindu cà si pentru portretele postume aru fi servitu o traditiune in acésta privintia. Argumentulu alu doilea cà nu totu acelasi artistu a zugravitu icón'a lui Stefanu si evangelistii, nu este mai resistentu. 'Mi inchipuescu cà, pentru scrierea evangeliariului s'a cerutu unu timpu de càti-va ani, nu se póte dar' cá in acestu timpu murindu primul iluminatoru, unu altulu sè'i continue oper'a?

Nicodimu a scrisu, dar' iluminatori au pututu fi mai multi. Cum ve explicati chiaru cà lucrarea pare neispravita si este lasatu unu locu albu chiaru in icóna?

D. Hasdeu. Cându Stefanu a datu Evangeliulu la Homoru, elu erá terminatu si nu erá nici o graba de óre-ce a fostu ferecatu numai dupa patru ani dela scriere. Toti evangelistii sunt desemnuri terminate, numai icón'a cu Domnitoriulu este neterminata ceea ce probéza cà acestu desemnu, executatu de vr'unu calugaru posterioru a fostu facutu nu sub Stefanu celu Mare, care n'aru fi donatu unu Evangeliariu pe deplinu gat'a, unde inse nu erá gat'a tocmai portretulu lui Stefanu celu Mare.

D. Chitiu crede cà loculu lasatu in albu erá destinatu se primésca vr'unu altu portretu.

D. Urechia nu se indoesce cà loculu albu erá rezervatu pentru inscriptiune precumu se vede inscriptiunea dupa icón'a lui Ognatz Dux Valchieae, pe care o pune in vederea Academiei.

D. Maiorescu, nu aproba explicatiunea dlui Hasdeu, nu erá nici o graba sub Petru Raresiu care inapoiéza evangeliarulu monastirei Homorului, prin urmare calugarulu de cari vorbesce d. Hasdeu, puté sè-si fi terminatu lucrarea in tóta liniscea. Nu asiá, sub Stefanu celu Mare cari dupa atáti'a ani de lucrare tîné se ajunga a'lu dá monastirei. Déca evangeliarulu in starea in care 'lu vedemu erá redatu monastirei de càtra Petru Raresiu, urmá cà in desemnulu acestei carti din manile Domnitoriului se ne presinte aspectulu externu alu acestui evangeliaru, din contra, in icóna se vede o carte inca neferecata si altu-feliu ornamentata, e probabilu cà este tocmai aspectulu evangeliarului inainte de ferecare, càci acésta ferecare s'a facutu patru ani mai târdiu, va se dica personagiulu care donà cartea din icóna nu puté fi Petru Raresiu, ci Stefanu celu Mare.

D. Chitiu. Nu importa cestiunea barbei pe care in genere cei vechi ai nostri o purtau numai la betranetie, deosebirea intre expresiunea fisica a portretului din

evangeliariu, de expresiunea fisica a portretului celui cu aeru de calugaru, este in favórea autenticitatiei portretului ce avemu inainte, despre acést'a vorbesce neindiosu si alta impregiurare. Óre obiectulu principalu alu icóniei se fia darea de Petru Raresiu, a unui lucru, care nu erá alu seu? Acestu momentu materialu alu darei puté elu se impinga pe iluminatorulu evangeliarului de a zugravi pe Petru Raresiu restitutorulu si nu pe Stefanu-Voda, primul donatoru? In acésta icóna eu vedu o ofranda ér' nu o restitutiune. Pentru acésta restitutiune erá de ajunsu inscriptiunea dela Petru Raresiu. D. Chitiu conchide la autenticitatea portretului lui Stefanu celu Mare.

D. N. Ionescu, arata cumu d-sa a venitu la convictiunea cà, acestu portretu este celu mai vechiu alu lui Stefanu-Voda, elu s'a seversitu in Iunie 1473, in ce impregiurari? — Dupa cért'a cu Radu-Voda carele batutu, autorisà pe Stefanu sè se numésca: царъ молдовляскои.

Acésta titulatura este a unui momentu fòrte scurtu din viéti'a lui Stefanu; lucrurile se intorcu apoi si titlatur'a acést'a nu mai este posibilu. D. Ionescu cetesce din cronic'a lui Urechia bataliele dela Brail'a, dela Soci si din Cursulu-Apei. Evangeliulu este cu doi ani in urm'a bataliei cu Turcii dela Barladu la 1475. La 1476 Stefanu este stropsitu la Valea-Alba prin intervenirea la Turci a lui Radu-Voda. Evangeliulu a fostu scrisu deci intr'unu momentu tulbure si de isband'a efemera din 1473, dupa batalia dela Cursulu-Apei. La Novembre acelasi anu Stefanu iá Dómna pe Mari'a fat'a lui Radu. In nesciinti'a in care erá miniaturistulu, cine va fi Dómn'a lui Stefanu celu Mare, póte a lasatu elu locu albu cá se'i faca apoi portretulu. Icón'a dupa evangeliaru a trebuitu se fia luata dupa natura. Monastirea Homoru este inzestrata la 1492 numai, ér' pàna la acésta data, ea nu erá domnésca si deci nu adesea visitata de Stefanu, asiá cà pictorulu a trebuitu se ascepte ocasiunea de a'lu intàlni, cându dara Stefanu trecù spre tiér'a Ungurésca. La Putn'a chipulu lui Stefanu este conventionalu si de buná séma dupa mórte. Portretulu dela Sf. Nicolae din Iasi este de buna séma alu doilea dupa celu din evangeliaru. Sf. Nicolae a fostu ziditu in urm'a bataliei dela 1475 de si s'a ispravitu numai la 1492, in anulu in care a fostu indiestratu si Homorulu. Apropiati aceste date, dice d. Ionescu si veti conchide cá si mine. La obiectiunea adusa de d. Hasdeu in privinti'a portretului Eudoxiei, d. Ionescu cà si d. Urechia crede cà Bogdanu s'a adaogitu pe sinesi mai târdiu inaintea portretului tatalui seu si a lasatu nestersu pe alu Eudoxiei vitregei sale. Portretulu dela Sf. Nicolae contrastédia pe acelu dela Putn'a. Se afla la mitropoli'a din Iasi unu portretu care trece de alu lui Stefanu celu Mare, acést'a inca e cu barba si mustati, dar' nu este altulu decâtu portretulu lui Bogdanu dela Sf. Nicolae, pandi'a acést'a la 1304 a luat'o Veniaminu Kostaki Mitropolitulu, crediendu cà este Stefanu, pe cându este Bogdanu. La Sf. Nicolae dupa ce se va ridicá cafasulu, este unu studiu de facutu care va aduce lumini nóue asupr'a cestiunei de care ne ocupamu.

Órele fiindu inaintate, siedinti'a se ridica, anuntian-du-se cea viitoare extr'a-ordinara pentru a dou'a di

p. presiedinte, **T. Maiorescu.**
Secretariu generalu, **V. A. Urechia.**

(Va urmá.)

Suveniri din Rom'a antica.

(Fine).

Pruncii familielor mai inalte, precumu erau curulii (persóne magistratuali), purtau in prim'a epoca a educatiunei unu medalionu de auru, ce depinde la gútu (bullá aurea) si unu vestmentu lungu numitu *toga praetexta*, brodata cu catifea purpuria, spre distingere de acei de rangu mai inferioru, alu caroru vestmentu avé aceeasi forma, inse erá de materia mai simpla. Cándu inse baiatii ajungéu la etatea de 15 ani, erau obligati a depune acelu vestmentu, dar' mai târdiu dupace prin virtute, cultura si nobletia se facéu demni, éra 'lu reprimiau. La depunerea togei praeteste baiatii avéu se imbrace asiá numit'a *toga virile* (toga virilis), cu care ocaziune i-se taiá perulu celu lungu ce 'lu purtá pâna atunci, simbolisandu prin acést'a urmarea disciplinei severe, inse nobile. Abiá erá momentu, pre care prunculu sè-lu fi asteptatu cu mai mare doru si bucuria cá acel'a, cándu schimbá tog'a praetexta cu tog'a virile, pentru-cá de aci inainte, de si faptele lui erau impreunate cu responsabilitate mai mare, totusi avé o viétia mai libera considerandu-se de barbatu, de cive. —

Actulu acest'a decurgea in modulu urmatoriu: tinerulu sacrificá dieiloru in cas'a parintiésca oferindu-si bullá aurea Lariloru*) si insoçitu de parinti, consangeni si amici mergea spre Foru (loculu legislatiunei), unde unu pretoru ii presentá tog'a virile, pre care o primiá între ceremonii solemne, promitiendu mai antâiu, cà in tóta viéti'a sa se va nisuí a fi membru folositoriu statului si binelui publicu.

Déca erá demnu séu nu de purtarea togei virile, avea a documentá tinerulu in decursulu anului de proba (tirocinium), in care timpu erá obligatu la exercitii gimnastice mai dure decâtu pâna aci, la cercetarea societatoru barbatesci oneste, mai incolo avea se asiste la pertractari juridice, cá prin acést'a sè se initiedie in viéti'a publica, ceea ce se intemplá prin conducerea parintiloru séu a vre-unui barbatu de incredere. Cu espirarea anului de proba nu se finea si timpulu instructiunei in sensu strictu luate, ci numai relatiunea esistente între invetiatoriu si invetiacele se schimbá ceva, încátu adeca de aci incolo alegerea retoriloru si filosofiloru, pre cari avé sè-i

*) Larii erau nescari imagine ce representau pre dieii diverselor lucruri domestice si pre cari ii venerau cá pe patronii speciali ai caselor. (Intocma precumu se intempla pâna in diu'a de astadi la tóte popórele christiane de ritu orientale, chiaru si in parte mare a Italiei cu icónele santiloru.

Red.

asculte, depindea dela liber'a sa voia, ér' de alta parte dupa tirocinium tinerulu nu se considerá atátu de invetiaceleu càtu mai virtosu de auditoriu alu sciintieloru propuse de profesori. Toti càti purtau toga virile pâna la anulu 17. cándu trebuiau se intre in serviciulu militarulu, 'si tinéu manile ascunse sub toga, ceea insemná modestia. Cine nu se distingé prin deosebite virtuti, precumu tienuta demna si seriósá, ordine si moralitate, nu erá demnu de *virtus romana*. Precumu instructiunea, asiá si educatiunea, de si in sensu mai largu, se continuá totusi si dupa espirarea anului de proba. De aci incolo tinerii erau indrumati la cercetarea castreloru militare, cá se-si cástige cunoscintiele necesarie la art'a bellica. Cei cari din caus'a miseriei erau impediti a'si insusí regulele instructiunei si educatiunei, fára de cari nu avéu dreptu a se numi *romanus sum. civis*, — se instruai prin barbati betrani onesti. Prin cercetarea Forului si asistarea la pertractari din sfer'a dreptului, tinerii veniau in contactu cu cei mai renumiti jurisprudenti, cu cari apoi se asoçiau la excursiuni si preambлари, tinéu colloquia între sine despre chiarificarea si resolvirea unoru si altoru cestiuni importante. Aceste exercitii civili si militari erau isvórele din care se adapá junimea romana, acea junime, care pentru inflorirea statului si imperiului isi sacrificá totu, si chiaru in fáçia mortiei priviau cu despretiu! In resumatu: cestiunea Romei relativa la educatiune si instructiune, pietri anghularie ale ori-carui statu, erá considerata directu din punctu de vedere practic. Romanulu cá si Spartanulu, studiá „in viétia, prin viétia, pentru viétia.“

Aceste sunt trasurile mai insemnate de educatiune din viéti'a Romei in epoc'a pubertatei si juventutei, incependu dela cei 7. regi, trecédu prin periodulu republicei si alu eroismului pâna la derimarea Cartaginei si Corintului càtra mediloculu seculului II. a. Chr. cándu prin inavutirea celoru destinati pentru conducerea statului a inceputu a se potolí flacar'a moralului ce ardea in inimeluturorulu si interesulu si binele comunu a fi delaturatu prin egoismulu distrugétoriu. Cu càtu Rom'a se apropia mai repede càtra punctulu culminante, cu atátu mai infioratoriu 'si perdea disciplin'a antica din puterea si suculu seu vivificatoriu, furisandu-se in tóte arteriile statului sangele coruptiunei care au adusu cu sine dissolvarea omnepotentiei romane. Acést'a de si cade cu deosebire in epoc'a domniei imperatorulu romani, ea inse a prinsu radecini càtra finea republicei. Dara cá se putemu intielege mai bine caus'a decadentiei gloriei romane, este necesariu a ochi puçinu in câteva cestiuni politico-culturali, cá unele ce stau in conesiune strinsa cu desvoltarea fenomenelor educatiunei, dela a carei directiune buna séu rea depinde sustarea ori-carui statu.

Rom'a in auror'a istoriei sale contopise tóte elementele straine intr'unulu compactu, devenindu prin acést'a dóm'n'a tuturorulu; mai târdiu a complanatu certele escate între individii provediuti cu drepturi private si între cei

cu drepturi publice, titulandu atatu pre plebei catu si pre patricii cu numele de *cive romanu*. Pre bas'a legiloru create de decemviri, cari compuneu corpulu juridicu, statulu in fine luase o colóre democratica, si cá democrati'a se nu degeneredie in ochlocratia (domnirea poporului), in respectulu acest'a asemene s'au luat mesurile necesarie.

Fiindu Rom'a pre incetulu organisata, dupa o pauza scurta incepe a ochi spre pamentulu esternu si prin invingerea Samnitiloru devine domn'a Italiei, insuflandu respectu si bucurandu-se de glori'a esterna si interna. Viéti'a sa privata inse 'i este totu simpla, acésta inse este o simplitate asia, cá sub ea stá ascunsu si bine pastratu sigilulu patriotismului si moralului.

Dupa cucerirna Asiei mici si Africei, nici o putere esterna nu mai avé curagiulu a se opune Romei. Dar' pre catu se ridicase respectulu bratiului romanu in tóte partile, pre atatu de alta parte se debilitá freulu gubernatoriu si cu elu cei gubernati. Cetatienii romani, cari odinióra cá atari erau factorii principali ai inffloriei statului, de ací incolo nu apearau cu atatu focu si entusiasmu binele comunu, ci coplesiti de egoismu 'si vedea fia-care de interesulu propriu. La transformarea acést'a a contribuitu neasemenatu de multu si acea impregiurare, cá córd'a geniului anticu italicu, care asiá contopise individulu in statu, catu fia-care individuu simtiá personal-minte puterea si glori'a statului, — totu mai multu se debilitase prin strabaterea civilisatiunei helene. Acést'a o au prevediutu Cato, Fabiu Maximu si altii, si pentru aceea se si nesuiau a pune stavila invasiunei ideiloru grecesci, cá nu cumva se strabata si in straturile inferióre ale poporului, cáci aceea se considerá de unu presemnu, prin care avé simplitatea virtutiei se suferé; inse indesiertu, pentru-cá tóte ordinatiunile emanate in acestu respectu au fostu numai unu echou mutu! Scipionii, Emilianii si altii studiau cu diligentia fórté mare poesi'a si filosofi'a greca, ma chiaru acelu Catone, care a demandatu inchiderea scóleloru din Urbe, alungarea retoriloru, cá unii ce erau considerati de corumpetorii si demoralisatorii poporului, vedindu necesitatea limbei si literaturéi grecesci, la adenci betranetie a inceputu a le studiá. Asiá spiritulu vigurosú romanu devenise invelitu cu mantau'a poleita a spiritului orientale, si prin acést'a disciplin'a statului degenerá. Nice chiaru partea preponderanta a poporului, care inca multu timpu dupa ocuparea Greciei estimá capu-de-operele arhitecturiei si sculpturiei din Athen'a simpleminte dupa valórea materialului si nu dupa a formeí esterne, si care mai multu se delectá la representatiunile si scenele sangeróse ale animaleloru si gladiatoriloru, n'au fostu in stare a oprí invasiunea geniului helenu.

O alta lovitura de statu a capetatu imperiulu romanu prin tesaurii rapiti si acumulati in Rom'a, cu ocaziunea diverselor resbele si triumfuri stralucite. Toti cati se ocupau cu afacerile resbelului, cu destinele si conducerea statului, erau incungiurati de averi fabulóse; in loculu caseloru simple se edificasera cele mai grandióse palaturi, posesiunile cele vaste transformate in elisee

pamentesci, diferitele ville pompóse, bai si lacuri luxurióse, tóte construite cu spese enorme, tóte aceste óre nu au fostu destule medilóce pentru inveninarea mintiei si inimei? Avera lui Cicerone erá pretiuita in 2,000,000 sestertii si senatorii totusi 'lu considerau cá pre unu omu seracu! Se dice despre oratorulu Hortensiu, cá 'si udá arborii cu vinu si cá aru fi lasatu dupa sine un'a ereditate de 10,000 ocale vinu de Chios. Prin aceste si altele aristocrati'a ce se bucurá de unu spiritu finu si cultura inalta, devenise sclavulu sensualitatéi, simtiulu umanu fu degradatu si sacrificatu superbéi neinfrenate. Poporulu erá tractatu de unu instrumentu orbu alu claselorú mai inalte. „Virtus romana“ si-a ascunsu faci'a in velulu de dolii si plangea, plangea amaru! Rom'a, tronulu moralului vechiu, fu sfarmata de piciórele tuturorú vitiiloru: omoruri, sinucideri, versari de sange, intrige, tradari dela micu pana la mare, dela tieranu pana la consulu, erau lucruri de tóte dilele! Sertoriu, care fusese alesu comandantu in Hispania, voindu a redá Romei si poporului libertatea, pléca cu ostile contr'a Italiei, unde reportéza invingeri stralucite, dupa cari a fostu invitatulu la o mésa data de generalii sei in onórea triumfului. Nemic'a alt'a a fostu aceea serbare, decátu o conjuratiune infernale provenita din invidia si reutate. In decursulu festivitatiei mai multi dintre cei presenti cautau ocaziune spre a se incurcá in disputa cu Sertoriu; elu inse cá si cându aru fi presimtitu periclulu ce'lu amenintiá, nu se dimite in nici-o disputa, ci spre incungiurarea neplaceriloru se retrage la o parte. Atunci unu anumitu Perpenna ridica unu pocalu de sticla si prin aruncarea lui la pamentu dá semnalulu de atacu. Conspiratii setosi de sange cá tigri, se arunca asupr'a lui despoindu-lu de viétia in modulu celu mai barbaru. Asiá se finí viéti'a marelui, generosului, virtuosului si genialului Sertoriu, scrie Mommsen.

Mai târdiu in an. 44 a. Chr. celu mai espresu caracteru de belliduce romanu, celu mai gloriosu triumfatoriu Iuliu Cesare, in mediloculu planuriloru sale bellice fusese ucisú prin 23 lovituri de pumnalu de insusi a miculu seu Iuniu Brutu. Cesare nê mai putendu-se apeará, cá sè nu se espuna risului, se inelue in tog'a sa si eschiamandu: „Si tu Brute“, cade la pamentu!

O alta cauza, care au adaosu fórté multu, cu deosebire cátra finea republicei la decadenti'a caracterului anticu romanu, a fostu si tristulu stadiu in care decadise agronomi'a. Calamitatea si coruptiunea strabatuse si cele mai inferiori straturi ale societatiei romane, pentru aceea si agricultur'a, care multu timpu formá un'a dintre cele mai placute ocupatiuni ale Romanului, incepu a regresá si stagná. Inca Romulu erá convinsu, cá nimicu nu retiene pre omu a remané pre langa patri'a si caminulu parintiescu, si nimicu nu nutresce moralulu si nu cresce patrioti mai devotati binelui comunu, cá posesiunea de pamentu. Si in adeveru, in dilele mai bune ale Romei chiaru si aristocrati si belliduci renumiti prindeau cu placere córnelé plugului. Niebuhr enaréza despre Cincinatu, cá acest'a erá ocupatu la câmpu cu aratulu, cându fu incunosciintiatu prin doi lictori cá este

denumitu de dictatoru;*) acest'a parasesce càmpulu, imbraca tog'a, merge si invinge pre Volsci si Aequii, cari neinctatu faceau asalturi asupr'a Romei, si dupa aceea se întorce cá invingatoriu între esclamarile de bucuria ale poporului, pre care l'a liberatu de inimi.

Asemenea nice religiunea nu a mai pututu servi de bariera aperiatoriã contr'a dissolutiunei generali a moralei stramosiesci, de órece chiaru representantii religiunei desgustau poporul prin purtarea loru suspitiósa dela asistarea ceremonieloru religióse escitandu idiferentismu faãia de totu ce adorau antecesorii loru; afara de acést'a dieii nationali romani si-au pierdutu multu din caracterulu loru anticu si prin contopirea loru cu cei grecesci, din care cauza ideile religióse, primitive capatãndu o alta insemnatate, s'au intunecatu si stersu din inimele celor culti. Dara lovitur'a cea mai grea o a primitu religiunea in urm'a unor idei filosofice, ce se stracurara in tóte partile prin unu opu altu lui Eumenes tradusu de Enniu, unde se dice, cà dieii nu sunt altu ceva, decãtu barbatii cei mai escelenti si cà din partea generatiunilor venitórie merita cea mai profunda recunoscintia si stima. De aci se intielege cà nu a lipsitu nici urmarea trista: poporul deveni predomnit si captivatu de catusiele tuturor superstitiunilor si fermecaturelor; ér' cei mai luminati tractau religiunea cá pre o institutiune politica acomodata pentru infrenarea poporului. Chiaru *pontifex maximus* Quintus Scaevola erã de parere, cà religiunea este de doue specii: un'a rationale-filosofica, ceealalta nerationale si traditionala. Cea d'antãiu fiindu daunatiósa si nesatisfacatoriã pretensiunilor spirituali ale poporului — este nefolositoriã, ér' a dou'a din natur'a sa este rea.

Éca religiunea carei'a i-se inchiná poporul pãna aci, cum devine tradata de cei mai inalti reprezentanti ai sei! Pentru aceea nu avemu de a ne mirã, decã càtra apunerea republicei cei mai multi ignorau si supremele oficie preotiesci, asiã càtu séu de locu, séu numai cu greu se aflau individi, cari se imbrace vestimentulu sacerdotale. Locurile sacre remanendu desierte, painginii si muschiulu erãu decórea loru!.. Prin decadenti'a religiunei, care si altucumu respirã fórte greu, naturalmente a trebuitu sè se cufunde moralitatea si mai tare. Cei cari aminteau in órelé ultime ale republicei romane cuvintele: virtute, patriotismu, eroismu, nobletia si altele, erau espusi risului si batjocurei. S'a constatat din partea unor'a, cà pre la anii 60—30 a. Chr. erã fórte greu a gubernã imperiulu romanu cu esactitate si conscientia. Rari, fórte rari se aflau familii decorate cu flórea candida a moralului strabunu. Acést'a nice cà a pututu fi posibilu, pãna càndu mamele in locu de a se interesã de educatiunea prunciloru si conducerea casei, se cufundau in viéti'a cea mai desfrenata si aventurósa. Déca ici colea totusi se mai aflã câte o figura marétiã, acesti rari fenomeni erau cu multu mai puçini

*) Dictatorulu se alegea numai in periclu extraordinariu pre 6 luni, in care timpu erã domnu absolutu, asiã càtu neconditionatu erau obligati a i-se supune toti oficialii de statu.

decãtu cà radiele loru se fia pututu strabate si incaldí inimele orbecande in grosulu intunereculu; modelele vietiei familiare si ale virtutiloru femeiesci in genere au disparutu. Ce e dreptu, se aduceau legi contr'a luxului femeiescu, dar' atãtu aceste càtu si alte ordinatiuni relative la restituirea ordinei morali si a modulu de viétiã cu atãtu mai tare iritau inimele cele corupte, si prin urmare remasera fara nice unu efectu salutariu. Luxuri'a in mancari si beuturi nu se aretã in tóta splendórea sa si instinctulu celor din giurulu meseloru nu erã satisfacutu, decã acele nu erau decorate cu tóte raritatile lumei. Bucatariulu lui Lucullu sciã inainte, cà o mésa arangiata in salele lui Apollo va costã 45,000 fl.! Cicerone ne dà o idea despre desfrenarile comise la ocaziuni de prandiuri mari càndu dice, cà refectoriulu intru atãt'a erã de acoperitu cu ómeni beti fara deosebire de sexu, càtu acel'a semenã mai multu cu unu càmpu de resbelu decãtu cu sal'a de prandiu. Acestu instinctu de bestii subjugase pe tinerime pãna la unu gradu cà acel'a, incãtu acésta fara a se genã de nimeni, isi vindea onórea si libertatea pentru satisfacerea sensualitatiei, ma si la conferintia inca participau loviti de spirtulu beuturilor aromatice. Luxulu femeiloru aducea cu sine câte 10—15 mode de vestminte pre anu, si ele in locu de a captivã inimele barbatiloru prin inima nobila si curata, mai virtosu o faceau acést'a prin diverse apucaturi si gesticulatiuni dejositorie; in societate afectau sciintia din scriitorii greci si latini, compuneau poesii sensuali, dau representatiuni teatrale (sè-si imagine stimatulu lectoru cà ce scene au pututu fi acele), numai si numai cà se póta aruncã cu atãtu mai tare curs'a placheriloru momentane in inimele barbatiloru. „In adeveru e greu a definí cà barbatii séu femeile erau mai tare innecati in noroiulu demoralisatiunei, càndu nice unu Pompeiu, M. Antoniu, Cicerone si multi alti ómeni mari de ai Romei inca nu au fostu scutiti de pét'a ce innegresce mintea si inim'a, eschiama unu scriitoriu!

Camu aceste sunt liniamentele generali politico-sociali ale Romei antice pãna pre la anulu 30 a. Chr. pãna la pasirea pre tronul a lui Augustu Octavianu, cu care se incepe er'a imperatiloru, dintre cari cu esceptiunea càtoruva, unulu cà unulu inpingeau imperiulu romanu spre abisulu dissolutiunei. De órece inse acést'a epoca numai pentru o clasa de ómeni este instructiva, ne vomu oprí aci.

Puçine fapte istorice sunt asiã de instructive pentru inflorirea si fericirea séu decadenti'a statulu si a familiei, cà si cele ce au decursu pre timpulu republicei antice romane. Pãna càndu *virtus romana* erã considerata din partea Romei cà celu mai corespundietoriu medilocu pentru glori'a romana; pãna càndu statulu facea totu pentru asigurarea pazei interne mai virtosu prin diferite legi salutarie, pãna càndu pre fruntea femeiei stralucea diadem'a candida a pudicitatiei si pãna càndu in inimele barbatiloru si ale junimei erã cu scumpetate pastratu simburile moralei si alu modestiei: Rom'a inflorea, prosperã, inlãintru si inafara, erã respectata de tóta lumea cà unu centru, in giurulu càrui'a se invírtea civilisatiunea si cul-

tur'a. Indata ce religiunea si-a perdutu insemnatatea si importanti'a sa si tesaurii acumulati in Rom'a dupa victoriile reportate asupr'a diferitelor popóre au ruptu córd'a respiratiunei solide, eroismul a lanceditu, simtiulu de onóre s'a prefacutu in lasitate, drapelulu virtutiei s'a calcatu in picioere si asiá ceriulu Romei s'a intunecat!... Rom'a a fostu, dar' ea a disparutu!... Asiá a disparutu inse Rom'a, cà prin idealulu dreptului ce a cultivatu si desvoltatu pàna la celu mai inaltu gradu, s'a facutu neuitata, pentrucà a datu omului loculu ce trebuie sè-lu ocupe in societatea umana cá omu, si l'a pusu in stare de a puté corespunde numelui seu... Rom'a este mare, càci ea si adi respandesce principiile eterne, cari de 19 secli luminéza si conduce popórele la destinulu loru... si Rom'a va fi mare, pentrucà este sigilata cu sangele miiloru de martiri, cari cu standartulu adevèrului eternu in mana si-au sacrificatu viéti'a cu surisulu pre buze, cu fruntea senina si cu inim'a plina de sperantia in succesulu invingerei loru! Suvenirea gloriei tale Roma, nu se va stinge nici odata din pieptulu descenditoru tei, càci ei si astadi se inchina cu reverentia la memori'a numelui teu celui mare! Nu, càci popórele latine au absorbitu cultur'a ta, si cultur'a este neperitória! Nu, càci:

„Latin'a ginte e regina
„Intr'ale lumei ginte mari,
„Ea pórtá in frunte-o stea divina
„Lucindu prin timpii seculari.

Vien'a, 25 Novembre 1881.

Sebastianu P. Radu m. p.

O adresa de multiamita ferbinte

càtra Comitètu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Gratitudo rara virtus, pe romanesce la intielesu: binefacerea se uita usioru. Ce? Se uita? Se intempla uneori si mai reu: Celu pe care nu l'ai lasatu se móra, nu te lasa se traiesci. Esperienti'a de secli invétia, cà sunt si ómeni, cari urescu pe binefacatorii loru. Pentru ce? Din vanitate.

In adres'a la care'i dàmú locu in acestea colóne, lectorii voru cunósce pe unu june romanu inspiratu de celu mai nobile sentimentu alu gratitudinei candide si pure, care'lu onóra pe elu si servesce spre óresi-care consolatiune membriloru comitetului si mai de aprópe betraniloru càti se mai afla in viétia, cà'si mai audu si ei ici-colea câte unu cuventu de recunoscintia.

Prunisoru, in 7 Februaru 1882.

Onorabile Comitètu!

„Spät kommt Ihr, doch Ihr kommt.“

M'ati tñutu de subsuori 6 ani de dile si dupa ce mi-au crescutu aripele, mi-amu luatú sborulu in lume, amu dispa-

rutu fàra se me mai vedeti, séu se-mi auditi celu puçinu de nume.

Unu omu, de ar fi ori câtu denaturatu, s'ar putea duce gonitu de ambitiuni, séu cine scie de ce aspiratiuni falnice, fàra sè se mai uite inapoi. Dara sunt momente, in cari acelu omu desfiguratu de anii vietii si de prafulu strainatati, isi aduce aminte de mam'a ce l'a lapstatu si l'a crescutu, si déca nu-i trimite altu-ceva, celu puçinu o salutare i-arunca din departare pe aripele dorului, decorate cu flórea gratitudinei.

Ei bine, eu inca amu fostu gonitu, inse nu de ambitiuni vane, ci de iubire fiéscá, fiindu-cà numai departandu-me, sciamu, cà me voiú putea apropiá cá unu fiiu recunoscatoriu de mam'a ce m'a scutitu de furtunele vietii. Amu disparutu iute, inse nu pentru cá se-mi pierdu urmele vechi, ci pentru a-mi formá urme nóue si bine marcate, cá omulu ce nu voiesce se-si ascunda pasii, pentru cá se védia pe unde sè se întórca in casu de nevoia.

Uitandu-me inapoi, mi-amu vediutu pasii cei noi pàna la originea loru, din usi'a Asociatiunei transilvane. Cá unulu ce si-a uitatu se-si iá diu'a buna, ba si-a uitatu chiaru se-si achite contulu pentru mancare si locuintia la otelulu unde a fostu adapostitu, neputendu-me întórce in persóna, incepu a me achitá din departare.

Facu o comparatiune triviala, pentru cá se me intieléga si aceia, cari interpreta beneficiile Asociatiunei din punctu de vedere mai multu platonicu.

Eu, onorabile Comitètu, amu fostu unulu din acei, cari s'au bucuratu de beneficii esceptionale din partea Asociatiunei, dara cà atare nici-decum nu mi-amu intipuitu, cà acelea beneficii mi le-ati oferitu, fiindu-cà le-asiu fi meritatu dóra prin trecutulu meu, ci sciamu cà acelea trebuiescu achitate prin viitoriulu meu.

Me întrebu: ce opiniune ar trebui se-mi formediu chiaru eu despre mine, déca nici pàna astadi n'asiu fi devenitu capabilu a motivá increderea ce-au avutu-o in viitoriulu meu propriu acei barbati devotati, cari nu numai cu voturile, ci chiaru cu munc'a loru privata au statu buni pentru imprumuturile ce mi s'au acordatu preste stipendiulu ce'lu aveamu?

Nu trebuiú se-mi facu dejá acumu imputarea rusinatória, cà noi cesti tineri nu suntemu buni de altu-ceva, decátu a consumá fondurile create de cei betrani, fàra a putea pune in locu, déca nu unu prisosu, celu puçinu echivalentulu?

Au fostu dá! timpuri, in cari turtitu de gréu'a sarcina a saraciei si a desperarei, imi veniá se credu, cà beneficiile oferite mie de Asociatiunea nóstra au fostu si voru remanea o pomana data unui invalidu, vulneratu dejá in avantgarda, si mi se parea, cà déca toti, cari voru fi primitu daruri dela Ea, voru fi condamnatu la nepotinti'a de a mai întórce, in locu cá acea mama buna se prospere, va vestedí si va perí, si cu Ea o artera principala a natiunei romane; acuma inse, cându nuorii s'au risipitu si simtiu din nou caldur'a sórelui, impartiu din ea si mamei mele sufletesci, cá se póta face cu atát'a mai multu altor'a, ce mi-a facutu mie.

Timpurile de nepasare au trecutu, trebuie se contribuim cu totii pîntru otielirea trupurilor si sufletelor, căci rivalitatea ce s'a desceptatu între popóre, e o sententia de mórte pentru cei ce nu perseverédia in nobil'a lupta pentru progresu.

Déca au contribuitu pînă acumu sute, pentru cá sè se ridice unulu, de acumu înainte trebuie se contribuie unulu, pentru-cá sè se ridice sute! numai cu acésta devisa in sufletu vomu putea nesocotí obosél'a brazieloru, care póte descuragiá numai pe cei osanditi la perire, séu pe aceia, cari nu sunt consciu despre conditiunile progresarei.

Asociatiunea grauntieloru de nesipu constitue Sahara cea imensa si prundurile vaste ale oceaneloru; besicutie nevisibile asociandu-se, suntu in stare a trage unu velu de nuori preste unu continentu intregu si alimentédia torenti, riuri si mari; miliarde de vibratiuni se unescu pentru a produce lumin'a si caldur'a sórelui, ce patrunde lumi intregi cu viétia si voluptate; pentru ce se nu credemu, că vomu atinge idealulu, déca ânimele tuturoru din noi voru vibrá intr'unu cugetu si intr'o idea?

Au trecutu trei ani si jumetate de cându traiescu din munc'a mea propia si mi-am adusu aminte, că acésta munca n'ar produce nici a diecea parte, déca n'ar fi fostu Asociatiunea transilvana si unu comitetu plinu de incredere in viitorulu tinerimei crescute de Ea, care la timpu de strimtorare cu risiculu averei sale private mi-a votatu — pe lînga stipendiu — si diferite imprumuturi, pe cari, déca nu voiu putea, séu voi a le plati, s'au obligatu mai multi din membrii sei a le restitui.

Ei, bine! le multiamescu din departare fia-cărui in parte si tuturoru in genere, si pentru-cá se póta avea curagiulu si in viitoriu a ajutá pe alti tineri mai demni decátu mine, le strigu plinu de mandria, că mi-a venitu si mie rendulu la sacrificii, plinu de sperantia, că acestu rendu va fi durabilu: sunteti deslegati de obligamentulu ce l'ati luat asupr'a Domniiloru Vóstre acumu diece ani, si declaru că dela 1 Ianuariu 1882 sunt membru ordinariu alu Asociatiunei transilvane.

Odata cu cotisatiunea de membru ordinariu alaturu aici inca 25 fl. v. a. din datori'a ce amu cătra Asociatiune. Modest'a mea léfa lunara nu-mi permite a dá acumu mai multu dara promitu, că voiu face tóta economi'a possibila, pentru a me achitá si de restu in celu mai scurtu timpu.

Rogu inse pe onorabilulu Comitetu, se binevoiésca a me informá — fiindu-cá nu-mi mai aducu bine aminte — din ce sume au constatu acele doue imprumuturi ce mi s'au acor datu? si totu-odata se fia interpretulu sentimenteloru mele de gratitudine fačia de mam'a nóstra sufletésca, Asociatiunea transilvana, pentru nesecat'a Ei iubire si nobilu-i devotamentu.

Primiti, Ve rogu, onorati membri, asigurarea celui mai distinsu respectu si devotamentu ce Ve pastrezu.

V. M. Lazaru,

din Avrigu

ingineriu-asistentu la gar'a Prunisoru in Romani'a.

Bibliografie.

AUROR'A ROMANA, organu beletristicu-literaru alu „Societatiu pîntru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a.“ Apare la 1-a a fia-cărei luni si costa pentru membri pe anu 3 fl. v. a., pentru nemembri 4 fl., pentru Romani'a 15 franci. Abonamentele se facu directu la redectiune si anume pe unu anu, séu si numai pe unu semestru. Editoru si redactoru respundietoriu: Ioanu I. Bumbacu, profesoru la gimnasiulu c. r. din Cernauti si secretariu alu „Societatiu pîntru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a.“ — Strad'a Transilvaniei Nr. 7.

Sumariu: „*Monumentele nóstre istorice*“, extrasu dintr'unu raportu cătra ministeriulu de instructiune alu Romaniei, de Ioanu I. Bumbacu. — *Literatura*: „*Poesii*“ de V. Bumbacu, I. I. Trutzescu, C. Morariu, L. G. Stefanescu, G. Trestianu, T. V. Pucatianu, L. C. Rotopan. — „*Cronic'a lunara*.“ — „*Bibliografia*.“ — „*Deslegari de siahu*.“ — *Avisu cătra abonentii „Aurorii romane*.“

Cernauti, 1882. Tipografi'a H. Czopp.

— (Opu de cea mai mare importantia). K. k. Infanterie-Regiment Friedrich Wilhelm Ludwig Grossherzog von Baden Nr. 50. — Pränumerations-Einladung auf das Werk: *Geschichte des k. k. Infanterie-Regiments Friedrich Wilhelm Ludwig Grossherzog von Baden Nr. 50 von dessen Errichtung 1762 bis 1881*. Bearbeitet nach den Acten des k. k. Kriegs-Archives und sonstigen authentischen Quellen. Mit Adjustirungsbildern. Wien, 1882.

Würdig der thatenreichen Vergangenheit des Regiments wurde keine Mühe und keine Auslage gescheut, das Werk möglichst reichhaltig, verständlich und auch für die Stammbevölkerung anziehend und anregend zu machen.

Von dem Gedanken geleitet, dass die Geschichte eines Regiments eine wahrheitsgetreue Chronik der grossen Regimentsfamilie zu sein und das ruhmvolle Schaffen und Wirken Einzelner zu verewigen, so wie die allmähliche Entwicklung der Organisation der Truppen, der Bewaffung, Ausrüstung, Adjustirung und sonstiger Verhältnisse zum allgemeinen Verständnisse zu bringen habe, war man bestrebt, ein möglichst getreues und vielseitiges historisches Bild der Kämpfe und Thaten des Regiments zu geben.

Das Werk ist bereits erschienen und wollen die Pränumerationslisten an das k. k. Reserve-Commando des Regiments Nr. 50 nach Carlsburg geleitet werden.

Carlsburg, im Jänner 1882.

Die Offiziers-Bibliothek.

Formatu lexiconu mare, 420 pagine. S'au tiparitu numai 300 de exemplarie. Mai sunt numai 140 de vendiare. Pretiulu 5 fl. v. a. Dupa ce'lu vomu ceti, la care se ceru mai multe dile, vomu reveni cu ajutoriulu unui condeiu, in a cărui competentia cade.

— Ministeriulu instructiunei publice si alu culteloru. *Monumente nationali, monastiri si biserici ortodoxe. Raporturi dela comisiunile intocmite pentru cercetarea lor. Partea I si II.* Bucuresci 1882. Tipografi'a Statului.